Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вiцхьаiкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШОАТТА, 28 ЯНВАРЬ, 1984 ШУ. ◆ № 12 (6890). ◆ Мах 3 кап.

Цхьайттазлагiа хоржача СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете НГIАССР-гара хоржамаш дара йолча комиссе

26 январе 1984 шера цхьайттазлагIа хоржача СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара йолча комиссе аргIанара заседани хилар. Цига дийцар хоржамашта кийчо ярца дуьзаденна массеши дош.

Хоржамашта кийчо яре беча балхах дийца докладаш йир халкъа депутатий Гудермесан городскойн Урус-Мартановски районнин Советий исполкомий секретараша Н. П. Шалатовас, А. М. Гучигова, хIьуьта ишта № 669 йолча Заводской хоржамий округе окружной хоржамий комиссе секретара А. А. Геттас, № 673 йолча Ачхой-Мартановски хоржамий округа окружной хоржамий комиссе председатела Л. Захаева.

Хоржамий комиссе белгалдаьккхар хоржамашта кийчо ярца юьзаенна ерриге мероприятеш шай хенахьей Конституцен СССР Лакхехьарча Совета хоржамех долча Законан дIа ма деххарен чакхйохкаш хилар.

Хоржамех долча Законага хьежжи вIашагI а ехна, болх бе а йолаенна 519 хоржамий комисси, шоешта юкъе 6343 къахьегама коллективаши общественни организацейн викал а волаш.

Депутаталла болча кандидаташта регистраци ярца, хоржамаш дара долча СССР Лакхехьарча Совета Законан тIе бехкаьлла кхийолу мероприятеш чакхъяхарца дуьзаденна хоржамий комиссеша дIахорча хама де деза гIуллакхаш белгалдаьхар.

КПСС ОБКОМЕ

Парте обкоме районнин городскойн комитетий ревизионни комиссей председательий, парте райкомийн горкомийн бухгалтерий семинар-совещани хилар.

Семинаре дакъа лоцучарна хьалхашка къамаьлаш дир областной парторганизаце ревизионни комиссе председатела Н. Я. Правенько, КПСС обкома финансово-бахама отдела заведующе В. В. Подпорина, цу отдела инструктора болхлоша.

Совещане дийцар КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума, XVIII областной партконференце решенеша хьежжа областной партийни организаце беш бола ревизионни болх дIахо эргабаьккха тоабарах дола дешаш, ревизионни комиссей болх вIаштIехьбаккхара практически рекомендацеш елар.

ЙОЛАШ Я БЕТТА ПЛАН

СССР Лакхехьарча Совете хоржамийн кхерделга дин на хедаьча вахте а этта декъа къахьегама толамаш долхаш хьайбаргIерех я «Юкэнергохимзащита» кхача специализированни управлене коллектив. Дерригача техно-экономически гайтамашка диллача 25 январе кхоачалдадьл цо укх бетта дола декхар. Ер бутт чакхбалале 5 эзар сома махьа балхаш кхоачашдергда управлене къахьегамхоша.

Ма тешам беккьи вIаштIехьлаккхон кхочушдиллар производствеиийн дисциплина дика хиларцен социалистически мах лерттIа вIаштIехьъяккха хараха. Шоешкара кхучирна хьоккан телаш хиларца белгалбаьлла ухкам кислотоупорщикаш Алиев Султан, Гусев Валентин, Жданович Александр, Венченко Юрий, кхьбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛЧА ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕШКА ДОЛА

ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

Хьамсара коннъостий!

Тхога, КПСС Центральни Комитета членашка, кхаьчад предприятей, организацей, учреждений, колхозий, совхозий, дешара заведений, тIемахой доакъой коллективашкара, хIьта ишта хоржамашта хьалхарча окружной собранешка дакъа лоацарашкара а дукхача хоржамий округашка гIолла тхоах хIаравар цхьайттазлагIа хоржача СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа* кандидаталла оттаверах хоам беши цу округашна гIолла харжийта тхо раьза хилар дехаши дола письмош а телеграммаш а.

Оаха чIоаггIа раьза а долаш дегтIара баркал оал СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла тхо оттадаьча къахьегама коллективашта, болхлошта, колхозхошта, инженерно-технически болхлошта, гIуллакхерча наха, Iилман культуран деятелашта, эскарен флотен бIухошта, коммунисташтеи парте боацараштеи, беррига харжархошта. Иэ Iалаьмате деника сийн тхоах беника тешам боларн дизза доагIаш лерхI оаха халкъа хьашташ, машар ловзбарен чIоагIбарн йола йоакхо вгара лакхагIа доархIаш йолча Ленински Коммунистически партеца. Харжархой тешами берригаш а цхьа барт болаш хиларн оаха лоархI вай общества моахаз санна кхотаенна, парте чурен арахьарен политика советски наха йоаза хьаллоацаш хилара, дахьен экономически оборонни йиэ хьинар нахо ца деш къахьегарца чIоагIбе. КПСС XXVI съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), а цул тIехьагIа хиннача а Пленумий решенеш кхоачашъе, 1984 шера а бIаръчача пятилетка а планаш толаме кхоачашъе лаьрхIа уж хилара дола тешал санна.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хьакъехьарча Законага хьежжа тхоах хIаравар цхьаь хоржамий округе гIолла мара харжа оттаве йиш ца хиларах КПСС Центральни Комитето тхона могадьд укх хоржамий округашка харжийта тхо раьза хулта:

Андропов Ю. В. — Союза Совете, Пролетарски хоржамий округ, г. Москва

Алиев Г. А. — Союза Совете, Бакински — Ленински хоржамий округ, г. Баку

Воротников В. И. — Союза Совете, Россошански хоржамий округ, Воронежски область

Горбачев М. С. — Союза Совете, Ипатовски хоржамий округ, Ставропольски край

Гришин В. В. — Союза Совете, Перовски хоржамий округ, г. Москва

Громыко А. А. — Союза Совете, Минский — Московски хоржамий округ, г. Минск

Кунаев Д. А. — Союза Совете, Алма-Атински — Ленински хоржамий округ, г. Алма-Ата

Романов Г. В. — Къамий Совете, Ленинградски городской хоржамий округ, РСФСР

Соломенцев М. С. — Союза Совете, Шахтински хоржамий округ, Ростовски область

Тихонов Н. А. — Къамий Совете, Московски городской хоржамий округ, РСФСР

Устинов Д. Ф. — Союза Совете, Кунцевски хоржамий округ, г. Москва

Черненко К. У. — Союза Совете, Куйбышевски хоржамий округ, г. Москва

Щербицкий В. В. — Союза Совете, Ленински хоржамий округ, г. Киев

Демичев П. Н. — Союза Совете, Люберецки хоржамий округ, Московски область

Долгих В. И. — Союза Совете, Ленински хоржамий округ, Красноярски край

Кузнецов В. В. — Къамий Совете, Волгоградски хоржамий округ, РСФСР

Пономарев Б. Н. — Къамий Совете, Калинински хоржамий округ, РСФСР

Чебриков В. М. — Къамий Совете, Сухумски — Ленински хоржамий округ, Абхазски АССР

Шеварднадзе Э. А. — Къамий Совете, Тбилисски — Ленински хоржамий округ, Грузински ССР

Зимянин М. В. — Къамий Совете, Краснодарски хоржамий округ, РСФСР

Капитонов И. В. — Союза Совете, Кинешемски хоржамий округ, Ивановски область

Лигачев Е. К. — Союза Совете, Томски хоржамий округ, Томски область

Русаков К. В. — Къамий Совете, Ленинаканский — Центральни хоржамий округ, Армянски ССР

Рыжков Н. И. — Союза Совете, Чкаловски хоржамий округ, Свердловски область

ЦхьайттазлагIа хоржача СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара йолча йоагI-йоагIача окружной хоржамий комиссешкара оаха дех ер письмо депутаталла кандидаташ дIалоьбеча хана документ санна дархIар.

АНДРОПОВ Ю. В.
АЛИЕВ Г. А.
ВОРОТНИКОВ В. И.
ГОРБАЧЕВ М. С.
ГРИШИН В. В.
ГРОМЫКО А. А.
КУНАЕВ Д. А.
РОМАНОВ Г. В.
СОЛОМЕНЦЕВ М. С.
ТИХОНОВ Н. А.
УСТИНОВ Д. Ф.
ЧЕРНЕНКО К. У.
ЩЕРБИЦКИЙ В. В.
ДЕМИЧЕВ П. Н.
ДОЛГИХ В. И.
КУЗНЕЦОВ В. В.
ПОНОМАРЕВ Б. Н.
ЧЕБРИКОВ В. М.
ШЕВАРДНАДЗЕ Э. А.
ЗИМЯНИН М. В.
КАПИТОНОВ И. В.
ЛИГАЧЕВ Е. К.
РУСАКОВ К. В.
РЫЖКОВ Н. И.

1984 шу, 27 январь.

ХЬИНАРЕЧА КЪАХЬЕГАМА ТIАЕРЗАЕ УЙЛА!

1984 шера дола Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой социалистически деххараш

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша, парте XXVI съезда, КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенешца, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Ю. В. Андропова даьча къамаьлашкарча положенешцеи выводашцеи хьалхе а лелаеш, «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикен хьадер дукхагIен хилийта!» яхаш девиз а йолаш лелаю яхь дегIа а йоалаеш, 1984 шера укх тайпара деххараш тIаэц:

Iилма-технически прогресса карагIдаьнараш юкъеккхахьара, къахьегам вIаштIехьбаккхара бригадни форма шерра дегIайоалаяра, промышленносте, гIишлошъеча, агропромышленни комплексе, транспорте, гIулаккаш деча сфере производствана ду доал эргадоахаш тоадара дарда тIа къахьегама овсарле оттаяьча планал совгIа юкъера лаьрхIача цхьа процент лаккхъе а, продукци хьаярга дIабода мах 0,5 процент лохбе а, цун чотагIа 1984 шера планови заданеш ханал хьалха кхоачашъе а.

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ промышленни продукци махьала лаккхарен цун карттера тайпаш хьадарен боарама шера программа ханал хьалха, 28 декабре, кхоачашъе. Пятилетка заданел тIехьадисар кIезигдара чотагIа планал совгIа 15 миллион сома махьа продукци хьае. Оттаьча заданел совгIа 112 эзар тонн мехкдаьтта, 35 миллион кубометр мехкдаьттаца йоагIа газ яккха а планал совгIа 8 миллион кубометрал кIезигагIа йоацаш из чакхйоаккхилга Iалашде а. Планал совгIа эзараш тоннаш лаккхактанови бензинаш, эзараш тоннаш дизельни доагор, 1000 тонн мехкдаьтта-химически синтеза продукци, 1000 тонн кремнийсаш, 100 тонн растворителаш, 8 млн. киловатт-сахьат электрически энерги, 12 эзар тонн цемент, 300 эзар кирпичаш хьае. Халкъа эша товараш планал совгIа 5 миллион сома махьа арахеца.

Къахьегама овсарле планал совгIа цхьа процент лакхъелга вIаштIехьдаккха.

Къахьегама овсарле лахъярех алаш лакхдаларца кийсийча из лакхъяра телхаш цхьа процент хьалхалярен чотагIа еррига промышленни продукци 90 процентал кIезигагIа йолаш алсамйоаккхилга Iалашде.

Договорех заказех ала езаш йола промышленни продукци потребителашта ший ханнахьех бaзача боарамех лоаттае.

Арахецача продукце дикал тоаеи из тахамегIа хилийтеи, дикала Знак йола продукци 40 процентага кхаччалда хьае. Промышленни гIулакхашта лаьрхIа 197 керда тайпа наделеши 175 цIи йолаш халкъа эша товараши арахецалга карадерзаде. Керттерча производственни фондех пайда эцара эффективность лакхъе. 1983 шера хиначa боарамца кийсийча оборудоване балха сменнаста коэффициент 0,2 процент лакхъе. «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене даьтташ хица цIендара мощность хьалхарча квартале карaерзае.

Лохаш-тохкаш буру тохара керда 6 структура кийчъе. Кулариски Шелковскойн майданца мехкдаьтта лохаш бурув тоха доладе. Бурув тохара план 1500 метр тIехкхоачашъе. Предприятешта дIахо реконструкци е а уж технически кхы тIа кийчъе а. 65 производствана, цеха, участкана комплексни механизаци автоматизаци е. 30-механизированни поточни лини оттае. 10 млн. сомал кIезигагIа йоаца экономически эффект а йолаш йола 2900-ал кIезигагIа йоацаш рационализаторийи изобретателийи предложенеш юкъехьа. Инженерно-технически болхлой хIаране шишший йола творчески план 3 эзар кийчъеи юкъелхьеи.

Болх беряй еррагача категорий къахьегам вIаштIехьбаккхарен цунах мах теларен формаш эргайоахаш тоае. Къахьегамах бухсоцаш хьахиначунга хьежжа мах а телаш болх беш йолча бригадий удельни вес, болхлой кадрий экономически знаний профессиональни кийчоши боарам лакхбе. Продукци хьаярга бода мах планал совгIа 0,5 процент лохбелга вIаштIехьдаккха а цун чотагIа 9 млн. сом кходелга Iалашде а. Планал совгIа 2 млн. сома пайда бе.

ГIИШЛОШЪЕЧА балхаш тIехдика делга Iалашде, товарни гIишлошъяре продукце боарама шера план 29 декабре кхоачашъе. Планал совгIа 2,2 млн. сома махьа гIишлош-монтажни балхаш де. Хьалхарча квартале Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе дизельни доагор хица цIенду установкеи технически гIирсий комплексеи, «Грозный — Прикумск» яха продуктопровод болх бе йолалийта. Биохимически заводе кремнийсай цех (шера 40 эзар тонн). Грозненски радиотехнически заводе № 32 йола производственни корпус, «Юкъера Ачалкхе — Карабулак» яха газопровод ханал хьалха хьаьгъьаккха а болх бе йолалийта а.

160 эзар квадратни метр чуIе цIенош хьалдаь а даьхе, наха чухоана дIадала, цу дакъе планал совгIа 8 эзар квадратни метр. 2900 моттиг йолаш 6 общеобразовательни школа, 625 моттиг йолаш деша даха ха йоацача берий учрежденеш эксплуатаце дIаяла. Пятилетка хьайоллаьча денз больницаши поликлиникаши хьалгъаре тIехьадисса балхаш дIакхоачаде. 350 меnга чуллаттаргбола дарбан корпусаши сменагIа 480 саг чуэца йиш хургйола берий поликлиникеи болх бе йолалийта.

Шера 35 эзар кубометр арахеца низ бола Нохч-ГIалгIай гIишлошъяре управлене Грозненски аьшкабетонни конструкцей заводе № 3 йола цех, шера 38 эзар кубометр арахеца низ бола «Аргунводпром» яхача объединене Карабулакски аьшкабетонни изделей завод, «Чечингсельстрой» треста механизаце база хьалгъьаккха а эксплуатаце дIаяла а. Нохч-ГIалгIай карьероуправлене кердача дробильно-сортировочни завода проектни низ (шера 450 эзар кубометр аьта кхера) карaберзабе. Хьалдеча цIеношка ухийте йоккхий панелаш арахецача Аргунски завод кеп а еш реконструкци е, гор. Гудермесе биохимкомбинат хьалгъяра цIа база хье а йолае.

Планал совгIа цхьа процент къахьегама овсарле лакхъелга вIаштIехьдаккха. ГIишлош-монтажни балхий дикал лакхъе. Хьалгъеш йолча объектех 85 процентал кIезигагIа йоацараш «дикен» «тIехдикен» мах а беш дIадулга Iалашде. Бухсоцаш хьахуллачунга хьежжа мах телаш йола къахьегам вIаштIехьбаккхара бригадни форма эргайоахаш тоае а дегIайоалае а. Дерригача гIишлош-монтажни балхех 50 процент бригадни подряда методаца кхоачашде.

ГIирсаш хьалдарга бода мах оттаьча заданел совгIа 0.5 процент лохбе а хун чотагIа 1 млн. сом кходе а. Планал совгIа 2 млн. сома пайда бе.

КХАЧАН ПРОГРАММА КХОАЧАШ А ЕШ, еррига чуйхьа юртбоахама продукци 355 миллион сомал кIезигагIа хургйоацаш алсамъяккха, гектара тIара ялтий культурий хьувкъам 23 центнерал кIезигагIа ца хилийта, цу дакъе хий дехначара—33 центнерал.

Пачхьалкхена дохка ялт 104,5 эзар тонн, баьцадарааш — 160 эзар тонн, царех 90 процент стандартни а долаш, коартол — 10,2 эзар тонн, шекара свекла — 205,5 эзар тонн, сом — 84,5 эзар тонн, комсаш — 100,5 эзар тонн, сийна тхьамка лист — 2,8 эзар тонн.

Юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 2100 килограмм шура яккха, хIара яхача котама кIалхара 160 кола фуам чуда, хIара устагIана тIара физически доза 4,2 килограмм йоалаш тха даккха.

Пачхьалкхена дохка: дулх 43 эзар тоннал кIезигагIа доацаш, шура — 99,5 эзар тонн, фуам — 100.5 [illegible].

1985 шера 1 январе хьатIакхоачаш хила деза доалан 172 эзар корти, цу дакъе етт — 57 эзар, иа — 652 эзар, хьакхарч — 145,5 эзар, кха тIара оалхазараш — 3 миллион 50 эзар, цу дакъе — 70 эзар яжа котам.

Къахьегама овсарле плана тIа лаьрхIачул совгIа 2 процент лакхъе.

Хьайбаш продукце дикал лакхъе, пачхьалкхена доалача бежана доза 350, хьакхий — 110, устагIаш — 37 килограммал лохагIа доацаш. 75 процентал кIезигагIа йоацаш йохкаш йола шура цхьоалагIча сортагIа хилийта.

Доахкан дуаде кийчде 535 эзар тоннал кIезигагIа доацаш гIоаках 800 эзар тонн хий доадаеи доакъар, 34 эзар тонн баьца хьоар.

Iалашде чакхйоахача промышленносте торговлени лакхал дика йола байдах йоагIача ассортиментах хинашха лоаттаелца.

ГIоаха делча боахамашкa дулх (хьайбаш дийна долхаша узам) 1350 тоннал кIезигагIа доацаш, шура — 400 тонн, коартолаш — 100 тонн, хоада — 8,5 тонн.

Хьахъе 21 эзар квадратни метр теплицаш, 2560 тонн юрта боахаме продукци лоаттае моттигаш, хьайбашта йола фермаш: доахана 955 корта лаьрхIа, иэла — 25500 корта, хьакхарчашта — 2650 корта.

Юртбоахама производстве къахьегамех мерах йоацача системагIа мах телаш йола бригадаши звеньяши 70 процентага кхоачае.

Чакхйоахачен кхачани промышленносте къахьегама овсарле планах лаьрхIачул совгIа цхьа процент лакхъе, цун чотагIа цхьайттазлагIча пятилетка диълагIча шера план заданал хьалха, 28 декабре хьатIакхоачаш кхоачаш а еш, планал совгIа аре а хийла йохка 1.9 миллион сома махьа продукци.

Арахецача продукце дикал лакхъе, тхьа тайпара йола керда продукци арахецилга карадерзадий. Цу дакъе: махкха продукт — 4, кондитерски — 6, шурий — 2, консервий — 3.

Рационализаторски предложенеш юкъейоаллара махьа 0.5 миллион сома боарама экономически эффект хилийта. (Кхое 720 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 950 гигакалори йIовхал).

Продукцега дIадодача даькъе планах лаьрхIачул совгIа 0.5 процент лохде, цун чотагIа 1.7 миллион сом кходелга Iалаш а деш.

ТОАБЕ ТРАНСПОРТЕИ БУВЗАМЕИ БОЛХ. Машиналаькъа транспортой автотрядой мохьаш дIа-юха кхаьара план 27 декабре массехе пайда ийбеча автотранспортана 1984 шера 30 декабре кхоачашъьяккхийта. Лакхъе лелаш йолча ерригача состава тайпанех пайда эцара эффективность. Планал совгIа 235 эзар тонн мохьаш даьха.

Къахьегама овсарле планах лаьрхIачул совгIа лакхъе, автомобильни транспорте — 1.5 процент, Грозненски авиаотряде гIолла — цхьа процент. Цхьа грузовой операци еш вагонаш лоттаяр планах лаьрхIачул совгIа 0.1 сахьат кIезигде, цхьан вагоно мохьаш кхухьарга 0,02 тонн лакхде, автомобилий делерех пайда эцара коэффициент 0.638 кхоачаде. Эза-йоккхачен йIаьха составе йолчен поездашца мохьаш кхоачаде дезачa дIахоачаде лаьрхIа дола московски машиналькъахош дIадоладьь дика гIулакх юкъедоаладе, царна лаьрхIачул совгIа 5 миллион тонн мохьаш дIа а хьош. Контейнерашка дукхьаларча автомобильни сообщенех 22 эзар, пакетаце подвозашкех — 110 эзар тонн мохьаш кхоехьа.

13 керда автобусни маршрут хьахала, цу дакъе 4 городе, 5 города йистехьа, 4 городашта юкъе. Нахача наха планах лаьрхIачул совгIа 8 эзар сома махьа транспортно · экспедиционни гIулакхаш де, товарооборота план 280 эзар сома тIехкхоачашъе.

Бувзама деча дерригача гIулакхий тайпай боарама задани 100 эзар сома тIехкхоачашъе. Отта а ль юкъейоалае инженерно · технически балхахой 1000 хIаране шишший творчески план, къахьегама овсарле кхоачашьяра 2000 хIаране шишший план, Iилман кIийлен тIа къахьегам вIаштIехьбаккхарех йола 250 мероприяти.

Рационализаторийи изобретателийи предложенеш транспорта а бувзама а предприятешта юкъейоаллярах 500 эзар сома шера условни экономически эффект хилийта.

Авиаотрядех автомобильни транспортой дIа-юха кхухьача мохьашка дIадодар планагIа хила доагIачул 0.5 процент лохде. Транспорте 110 эзар сом планагIа хила доагIачул дукхагIа пайда бе.

ТОРГОВЛИЕИ, БЫТА СЛУЖБАЙИ, ПРЕДПРИЯТЕИ БАЛХА КУЛЬТУРЕИ ДИКАЛ ЛАКХЪЕ. Къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа 90 процент товарооборот дегIа а йоалаеш шера планагIа доагIачул дукхагIа 2,3 миллион сома промышленни кхачани товараш махага доала. Промышленни предприятеш планал совгIа дахараш 3 миллион сом а долаш децентрализованни закупкай чотагIа наха юхкаш дола товараш 25 миллион сом дукхагIа хилийта. Кооперативни организацей низаша юртбоахама продукци кийчъерсъа планал совгIа 0.5 миллион сома махьа.

4500 квадратни метр шерIе юртанкара, болхлой поселкашкара, городашкара тхкай торгоале моттигаш. Общественни кхачан предприятешка цхьаь Iоха йиш йола 2430 моттиг тIакхетийта. Дерригa доккхарча цIийедеча самообслуживане яхача методах пачхьалкхех торгоале товараш дохкилга 46-и потребкооперацe 78-и проценташи дIакхоачаде.

Общественни кхачан предприятешка 200 тайпа керда продукци арахецилга чакхдаккха. Планал совгIа хила йоагIачул 60 эзар сом дукхагIа кун выработка хилийта. Наха чуIеш болча цIеной фонд, цун оборудовани, инженерни сеташ нийса цо хулийтеш лелаяр Iалашде. 15 октябре хьатIаотташ Iен замалахь болх бе уж кийча хулийтилга Iалашде. МЖКХ организацейи предприятейи низашца мах чубахача цIеношта капитальни ремонт яра а капитальни гIишлош хьалгъяра а шера план 25 декабре кхоачашъе. Шера планал совгIа 670 эзар сома махьа коммунальни, 30 эзар сома махьа бытови гIулакхаш бахача наха де. Сеташка гIолла доагIача хинах йIовхалах тIераяла хIоа 0,1 процента электроэнерги йоар 0.8 миллион киловатт-сахьата кIезигде.

60 эзар сомал кIезигагIа боацаш планал совгIа пайда бе.

Бытови гIулакхаш дара министерстве гIолла наха бытови гIулакхаш дара планови задани 15 эзар сом тIехкхоачашъе. 25 керда гIулакх юкъедоаладе царех 20 — юртешка. «Тахаьрдар тахан» яхача принципагIа 1—3 дийнахьа заказаш кхоачашдергдола практика шеркайоалае цIагIа а абонементни а гIулакхаш деча.

Керда техника, прогрессивни технологи раципредложенеши юкъейоалаяра чотагIа 86 эзар сом экономически эффект е.

Продукцега дIадодар 0.5 процент кIезиг а деш цун чотагIа 100 эзар сом кходе.

ТIАГIЕРТТА КЪОВСАМ ЛОАТТАВЕ ДОАГОРАЭНЕРГЕТИЧЕСКИИ БИИДАЛЕИ РЕСУРСЕХ ДИКАГIА ПАЙДА ИЙБАРА. Халкъа боахама дерригача доакъошка юкъейоалае кхоаи бара режим, оттадьча заданел дукхагIа кходе: условни доагор — 37 эзар тонн, электроэнерги — 28 миллион киловатт-сахьат, йIовхала энерги — 63 эзар гигакалори, метала — 4200 тонн, цемент — 6600 тонн, хьун материалаш — 3400 кубически метр. кIадаш — 45 эзар квадратни метр, туьлорг кIада — 700 килограмм, телат — 41 эзар квадратни дециметр.

ЛАКХБЕ ХАЛКЪА ДЕШАРЕИ УНАХЦIЕНОНИИ ВОАРАМ. IАЛАШДЕ ДIАХО А КУЛЬТУРЕИ СПОРТИ ДЕГIАУХИЛГА. Тайп-тайпарча формаех долча дешара юкъеоза бархI класс чакхъьяккха мел баьнараш, хIаьта сайрийна а заочно а дешаш хилийта городашкара а юртешкара а 18000 къахьегамхо. ИттлагIча классе дешаш болча дешархоех кийчье 10 эзар саг массе а тайпа профессех бола болхлой, царна йоагIаш йола квалифицированни разрядаш а душ. Республика профессионально-технически дешара системе гIолла кийча а вай халкъа боахане дIавахийта 12 эзар квалифицированни болхло, царех юкъерчe образовани йолаш бархI эзар саг а волаш.

Город Грозне дистанционно-диагностически центр, профилактика цIи кабинет, могашаь юхметтаоттаю кабинет хьаяда. Республика бахача наха массанена а юкъара йола диспансеризаци е.

Краеведенеи изобразительни искусствай музеши вIаштIехьйоаккха 4000 экскурси, 115 дIа-юха дела выставкаш, театрально-зрелищни организацеша 4400 спектакльи концерти 850 эзар сага де.

Библиотекаша гIулакх деш бола нах 46,5 процентага дIакхоачабе, царга деша 11 миллион экземпляр а луш.

Оттадьча заданел совгIа кинота хьожача 160 эзаргал дукхьахьа воацача сага гIулакх де. БархI бIаь сага Iоха моттиг йола тIера дIаяхьайле йола, кинопостановкаш хьал а ль болх бе йолалийта. Массе а долча кхоккхиний кино гойтара план кхоачашъе 1984 шера 28 декабре.

Физически культурай спортеи заняташта юкъеозаво 408 эзар саг. 140 эзар саг ГТО значкистий кийчбе, массе а тайпа разрядаш йола спортсменаш — 138 эзар саг, спорта мастераш — 38 саг.

Иньъ орден лелаеча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша тешам лу КПСС Центральни Комитета, цун Политбюрона КъулбаседаХIирий республикан Украина Херсонски областен къахьегамхошца ихь а лелаеш, дIахо а хадданза чIоагIдерга советски халкъашта юкъера доттагIалий вошалий, дерригa низаш, знани, хьинар тIадерзаде тIаийца социалистически деххараш кхоачашдара, КПСС XXVI съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски декабрьски (1983 ш.) Пленумий решенеш вахаре толаме кхоачашъяра.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕХХАРАШ ДИЙЦА А ДИЙЦА ТIАИЙЦАД РЕСПУБЛИКА ПРЕДПРИЯТЕИ ОРГАНИЗАЦЕИ КОЛЛЕКТИВАИ СОБРАНЕШКА.

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

ПЛАНАХ ЛОАРХӀАБАЬБАЛЕ А...

«...Дисциплина чӀагӀъяран духьала къовсам лацарехь бакъонаш, коллективаш, массо тӀуламаш ларам ца беш оьрздаллица ца болуш, хаттар кхиамаш боцуш, бригадирийн советаш, бакъонашна судаш кхиоле тӀе дерриге формаш, кхайкхам коллективех даима тоадеш бакъонех бацаргӀа хийла шкие беза».

(Нохч-ГӀалгӀа XVIII областной партийни конференце материалаш тӀара).

Чакхдаьлла пятилетка кхоадагӀа шу тха совхоза къайбаш леладераашта беркате хилар. Даьхенна шура дӀаялара соакхара план 103 процент кхоачашйир оаха, хӀаьта духх — 109 процент.

Района хьайбаш леладерашта юкъе яьрнача социалистически яхье хьалхара моттиг а хьожаеш, КПСС райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦӀе байрахх елар тха ферма коллективана шера балха итогех.

Цу толамашка ихача йиш хилийтар эгтара хьалха къахьегама дисциплина тоаяро.

Цхьакха бахьан а доацаш балха хьа ца венар, е тӀехьависар, е лерттӀа ший декхараш кхоачаш ца дер ферма совета заседане вех, цунах бехк боаних, гӀоа тох. Из гӀулакх цхьанна сага оазбезам ца беш чакхдоакх. Шийгара шоза гӀалат далийтар кӀезигагӀа ахча дуча балха тӀа хьожаву, хӀаьта кхозза — фермера дӀаваккха оттаву.

Совета юкъебоагӀа ферма заведующи Курсаев Сайдан, доярка Муцалова Сажи, со, скотникаш Эскиев Ахьмад, Магомедов Мухьажар, учетчик Муцалова Маликат. Совето бохь соцам лаьрххӀа леладеча журнала тӀа дӀаяьбу. Саг балхара дӀаваккха оттадича боахама кулгалхочуна хоам бу. ГӀулакх нитта вӀаштӀехьдаьккхачул тӀехьагӀа дӀадахача шера апрель бетта денз балха тӀа саго шийна ха а хоаш гӀалат далийта моттиг нийсъеннац. ХӀаьта балха хьа а ца а автобусаца кхувлилга вӀаштӀехьдаьнкхачул тӀехьагӀа шах тӀехьабусаш хилара дукаллга дӀадаьннад.

Социалистически яхьа итог а совето ю. Из гӀулакх тохаш массо хана совета заседане дакъа лоацаш хул боахама керттера зоотехник Асланов Бауди а. Дояркашта юкъе хьаллара моттиг хьожаю, хьоанал дакъа а йолаш, массарел дукхагӀа шура яьккхачоа. ХӀаьта из цхьатарра хилча — шурий хьоаналах лакхагӀа йолчоа.

Яхьа итог хӀара итт дийнахьа ю. Котало яьккхачоа ахчан преми лу. ХӀаьта толашагӀа йолча ихьние сийна «молния» арахец, баьккхача толамца уж даькъала а буьцаш.

Соахка баьча балха итогех яхье хьалхе йоакха балха опыт йолаш а боахаме толашагӀа а йолча дояркайга Муцалова Сажега кхаьчар. ХӀара кхоабача Ӏаттагара 2702 килограмм шура яьккхар цо. Тха боахам билдача денз незал шура яккха хӀанзалца цхьанна а сага карагӀдаьннац. Цул дукха тӀехьайнсизар са нана — Вецилаева Субар. ХӀаьта яхье кхоалагӀа моттиг аз яьккхар.

Укх шера социалистически яхье хьалхе Кадырова Малихата дӀалаьцай. ХӀара кхоабача Ӏаттагара дийнахьен буси юкъера лаьрхӀача 7 килограмм шура йоакх цо. Из я ферме гӀолла йоаккхачул 2,1 килограмм дукхагӀа. Яхье хуна тӀехьахувш даьтт Сажи а Субар а. ХӀаьта са доахан хӀанз мара дахка доладенна дац. Из бахьан долаш хӀанз 5,2 килограммага мара дӀакхачац аз хӀара кхоабача Ӏаттагара йоаккха шура.

Планаш кхоачашъяра тӀехьа лоаттабеча къовсаме дукхагӀа дакъа ладара нах оарцагӀбоахаргбола, цар хьинар айдергдола торонаш балха юкъеяккхьара дукхагӀа йоакхо ю тха боахаме хӀанз. ХӀара доярка дийнахьа йоаккха шура дӀаязъеш график я ферме. Шура яккхара план кхоачашйинча йоазув цӀеча къоламца ду, кхоачаш ца йинча — сийнача. Цул совгӀа, дӀаязду дийнахьа баьча балхах хӀаране мел ахча даьнкхад. ХӀаьта цӀеча уголоке хьалтеха йоаллача цунга, болх дӀаболабалехьа ца хьожаш цхьаккха доярка йисац. Ца ховчоа опыт йоккхагӀа йолча дояркашта дагабувлаш, шоай ниа дӀахкоачар деш къахьег хӀанз тӀехьабусараша а планаш кхоачашъе гӀерташ.

Боккха терхам тӀабохийт ферме рацнонага хьежна доагӀа доакъар, цхьа килограмм тувла ца йолийташ, доахана дӀакхачийтара. Концентраташ, сенаж, силос, кхьметтех ча а оазаш тел хьайбашта, ма хулла кхом бу доакъара. Масала, доахана ца дуаш дитар дӀаихоссац. Цувах аьта маькха ча, патока, цхьацца микродобавкаш а техе укх деношка болх бе йолаеннача доакъара цехе кийч а дийя юха а доахана дулд из. Иштта болх бе доладенначул тӀехьагӀа денгара ди ме доал тӀакхеташ я шура. Бутт боалуш хӀара кхоабача Ӏаттагара дийнахьен буси 3,4 килограмм йоаккхаш хиннале, хӀана 4,9 килограмм йоакх. Из я соахка укх хана йоаккхаш хинначул 1,4 килограмм дукхагӀа.

СССР Кхачан программа кхоачашъеча яхь а доакхагӀа дакъа юкъедахьа торо хургьяр тха, цхьаьца кхоачамбоацараша новкъарло да йоре.

«Йоаккха шура дегӀауха а, шура лийчъяра шера планаш кхоачашйой а дукхагӀдолча боахамашка лоац я хьайбай продуктивность», аьнна белгалдаьккхар КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова XVIII областной партийни конференце доклад еш. ДоагӀаш а наййсса а аьнна дешаш да уж. Из гӀалат нийсденнад тха боахаме а. Планаш кхоачашйой а гӀулакхаш тхо раьза долаш дац. ХӀара кхоабача Ӏаттагара 1860 килограмм мара шура йоаккхалаьзар соахка тха ферме. ЛурчогӀа хинначул 181 килограмм дукхагӀа яьккха яле а, из кӀезига я. ХӀана аьлча, цӀеча фух долаш дика да тха доахан. Кхы а доакхагӀа къоаламаш гойташ къахьега тхона новкъарло еча керттерча бахьанех цаӀ — доакъар кӀезига хилар. Из кхоачамбоацар хӀара шера нийслу, оахаш дола лаьтта къе а долаш, цу тӀа кӀезига доакъара культураш дӀаювлдаь. Масала, укх шера хьайбаш Ӏангара дахара Ӏалащдаь доакъар хӀара Ӏатта 6,5 доакъара единицага кхоачаш мара дац.

ХӀанзалца во лелабаьб боахаме доахана Ӏул дебадара болх а. Цудухьа хӀара бӀаь Ӏатта тӀехьара 66 Ӏасилг мара хьаькъоастадаьзар соахка. Хьайбаш дебадела тоаде гӀерташ низ дӀакхсачар ду хӀанз керда венача боахама керттерча зоотехника Асланов Бауде. Цхьабакъда, цу хьакъехьа дукха хӀама де цунна карагӀдоале тамаш я. Яц ферме доахана искусственни осеменени яра вӀаштӀехьяьккха моттиг. Уж кхоачамбоацараш дӀадаха района кулгалхоша новкъостал доре хьайбай продукци дикка алсамйоакхаргьяр оаха.

План 1950 килограмм йолаш, хӀара кхоабача Ӏаттагара 2175 килограмм шура яккха социалистически декхар тӀайийцад укх шера ферма коллективо. Хала даьле а, лаьрхӀар кхоачашдир, района боахамашта юкъе яьрнача социалистически яхье хьалхе дӀа да дӀар духьа мел могар дергда оаха.

А. БЕЦИЛАЕВА,
КПСС член, Урус-Мартановски района «Труд» совхоза доярк.

ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ
О П Ы Т

«...Халкъа боахамо лерттӀа болх балга Ӏалащдара план кхоачашъеш латтача хаба а тӀагӀертта леха эза кхы а керда резерваш», — аьнна да КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленуме аьча Ю. В. Андропова выступление текста тӀа. Уж дешаш диза кхоачашдара боккха терхам тӀабохийт Сунженски района «Ассински» совхозе. Кхыча боахамий опыт Ӏомаеш, керда литература дешаш болх хьаттача баккха, хьадер сихагӀа де, юртбоахама продукци яккхарга дӀадодар лохде йиш хулийтаргйола торонаш лехаш хӀара шера дукха къахьег цу боахама специалисташа. ХӀаьта царна уж кора а йоагӀа.

Геттара хала а бехктокхаме а болх ба баьцадарий рассада дӀайогӀар. Из гӀулакх кулг-кара чакхдаккхара юкъера лаьрхӀачий шин бӀаь саг эшар совхоза, цул совгӀа бутт совгӀа ха а йоайора. Цкъа Молдаве баха болаш рассада машинаца дӀаюош бӀаргейра совхоза специалисташта. Цу балхо малагӀа пайда бу, болх ше кхишта вӀаштӀехьбоахкх тахка а техка, цу хьисапе рассада шоай боахаме дӀайогӀа лаьрхӀар. Дагадехар чакх а даьккхар. Опыт йола механизатораш коммунисташ Зимарин Александр Михайловичел Волохов Владимир Николаевичел машинашца соахка 12 дийнахьа баьбаьккхар из болх, 19 боллочо мара новкъостал а ца дейш.

Баьцадараш, сом чуенача хана хьашаш ца тохьаш, йиссачул тӀехьагӀа уж машинашта тӀайоттташ Ӏойоахаш хало хьегар совхоза къахьегамхоша. Из кхоачамбоацар дӀадаьнихара а шикъ лехар.

Машина тӀа цхьацца мара тӀа ца оттадуча йоаккхийча контейнерашка чуэц хӀана лех, морхов, сомаш. Дукхал цу гӀулакхо 3,7 эзар сом кхоадир. Механизацияй совхозе дукхагӀдола баьцадараш чуенара а. Масала, помидораш, морков, кабуц комбайнаша чуэхь.

ХӀаьта малагӀа пайда баьб цу боахама кхаьккен сомий бешамашкех деча балхашта механизаца ярӀ? Эгтара хьалха белгалдаьккха доагӀа, иттлагӀча пятилетке хӀара шера хиннача ерел, кхарча пятилетке хӀара шера болх беш юкъера лаьрхӀача 200 саг кӀезигагӀа волга. Иштта из доалаше а, кхаш шер а ца деш, хӀара шера 3000 тонн дукхагӀа баьцадараш кхеду цу боахаме. Къахьегама овсарле 1,8 процент лакхъеннай. Бетта хӀара саго оаца ахаш а тӀакхийттад.

Геттара дика къахьийгар коллективо дӀадахача шера. План 2800 тонн йолаш 3700 тонн баьцадараш кхедир совхозе. Баьцадарий хӀара гектаро — 458 сом, сомий беша гектаро — 2060 сом цӀена пайда бир.

Дукха ба цу боахаме балхах дог дезаш хьаьнала къахьегаш бола нах. Царех цаӀ — коммунист Шундрин Алексей Николаевич. Баьцадараш кхедеча цхьалагӀча бригада кулгалдеш ва из.

ДӀадахача шера духьашка, вай межа дикагӀдолча боахамашка саьна, гербицидех пайда а эцаш помидораш нарсаш индустриальни хьисапе кхее совхозе лаьрхӀача из гӀулакх Шундрина бригаде тӀадиллар. Хьалхашка оттадь декхар толаме кхоачашдир цо ший новкъостаща цхьана. Кердача технологегӀа 35 гектара тӀа дӀайийнача помидораши 20 гектара тӀа кхельча нарсашей бекна хьукъаш, къамарча хьисапе дӀаюош хинначул 1,6-за лакхагӀа хилар, хӀаьта из кхебара дӀадахийтар — 1,3-за кӀезигагӀа.

Дукхача шерашка болх беш опыт Ӏоаьрашта нийсса кхоахх бекна тешам боа на беш къахьегаш бола дукха кагий нах а ба совхозе. Масала, къона специалист комсомолец Долаков Маьмад. Соахка юртбоахама институт чакхдаьккхачул тӀехьагӀа кердача технологегӀа культураш кхаьра агрономалла болх бе вайтар ва укхаза, кӀезига ха яьлча бригадана кулгалде оттаяир. Шийна тӀадиллача гӀулакхах дика лоархӀаву, хоа хьалхашка латта декхараш кхоачашдара нах оарцагӀбаха. Коллектива балха новкъарло ер хадо нийсъелча эгтара хьалха ше оарцагӀвоал. Сом чуэцча контейнерех боахаме эгтара хьалха пайда яйцар из ва. Из кердадар юкъедоаладаро кулг-кара болх бе да безаш дукха нах мукъабаьлар цо. Цунца цхьана, хокделар сом кхебарга дӀадодар а.

Искхха опыт йола сомий бешамаш леларааш ба цун бригадера Цечоева Фадимав, Кукурхоева Нхокха, Алиева Хамса, кхыбараш. Шоай оалха говзал дӀаенна цар Ӏомаяьча мехкараша Читаева Аьсета, Йижараша МержоевгӀар Седаси Сацитаси беча балха геттара раьза ба совхоза а бригада а кулгалхой.

Бригадашта юкъе лаьрнача яхье котало а йоаьнкхаш, сом кхебара шера план 148 процент кхоачашйир бригадо.

КПСС ЦК майский (1982 шера) Пленум хиннача тӀехьагӀа Даьхенна баьцадараш соми дӀабалера цӀаьнтталагӀча пятилетка план диъ шера кхоачашъе социалистически декхар тӀайийцадир совхоз. ХӀаьта кхаь шера пятилетка диъ шера план 87 процент яь яккхай.

Укх шера чуцӀургбола хьувкъама лард соахка дена йола болабелар совхозе. ГӀа Ӏоденачул тӀехьагӀа хӀара гектара тӀа 180 центнер кхоачийташ минеральни удобренеш а тоссаш аьхар гаьний мугӀарашта юкъера лаьтта. Ӏа доаккхаш йолча садоахкача хӀамашта духьала молхаш техар, маьгенна, йокъаенна ткъовронаш дӀайоахаш гаьнаш еӀар, и. кх. дӀ.

Дукха болхаш диъ баьцадараш кхедераша а... Минеральни удобренеш а тоссаш эзба яьхачул тӀехьагӀа 700 гектар латта чудуйташ хиӀ диллар.

Совхозе вӀашагӀъеннача агрономически вурсашка шоай говзал лакхъеш деншш ба хӀанз баьцадараш, сомий бешамаш лелаераш. Дукха ха йисаргц уж юха а кхашка арабовла беза ха хьатӀакхача.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДӀадахача шера шура яккхарех пачхьалкхенга йоахарен планаш толаме кхоачашъяьй Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозе хьайбаш леладераша. Шоай декхараш толаме кхоачашдеш хьабоагӀа совхоза № 3 йолча ферма болхлой а. Соахка хӀара кхоабача Ӏаттагара 2260 килограмм шура яьккхай цар, планагӀа яккха йоагӀар 2100 килограмм йолаш.

СУРТА ТӀА: «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йолча ферма доярш (аьрдехьара аьттехьа) М. Даурова, Хь. Даурова, Р. Цечоева, А. Келигова.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Сенах дог лаз болхлой

КПСС XXVI-ча съезде, цул тӀехьагӀа хиннача парте ЦК Пленумашка хоадам болаш белгалдаьхад цхьайтталагӀча пятилетка задането кхоачашъяра де дезараш. Цудухьа, тахан, дукхача коллективашка яха кердадоах шоай социалистически декхараш. Кох тӀара оалхазараш леладеча «Кавказ» яхача фабрика коллектив а лерхӀаш я КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеча лоархӀаме да[illegible]

Тахан, фабрикерча хӀара болхлочунга сагото яйташ да болх тоабарца дувзадена дешаш. Тха боахам планови ба, вешта аьлча, торо я де дезараш. Дикза даргдоацараш хьаахле го, уж белгалдаха, уж кхоачашдара эккараш къоастаде. Цу хьакъехьа корта бола къамаьлаш хилар коммунистий партсобранешка. Массане а дийцар болх тоабарах лаьца, тӀехкха цхьан дагара бешалдаьккхар толамга хуга яикъ дисциплина, порядок, тӀадиллача гӀулакхашара бехктокхаме чӀоагӀбелга болга, из техкаераш цӀенхашта бехктокхаме оенига. Алкха укх тӀехьарча ийс бетта къахьегама дисциплина телхаярах фабрике балхара дӀаваьккхав 38 саг. Царех ба вакцинатораш Абдулаева, Джамалдинова, иштта кхыбараш а. Кагий къоалаш дарах бехктокхаме воаб оалхазараш леладу Тесаева, Батчаева, Ульбиева, Алиева, иштта кхыбараш а.

Ше къамаьл деш парте ЦК Генеральни секретара новкъоста Ю. В. Андропова аьлар: «Хоадам боалаш къовсам болабе беза миччa бесса толкхаьь я партийни, пачхьалкхен, къахьегама дисциплина телкаяре духьала. Со лот тайша ва, цу гӀулакха партийни профсоюзни организацешь, вай бенъдаь хьаллоацаргдолах берригача советски наха хьаллоацаргхиларах». Цу дешашта дег чура раьза а долаш КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), декабрьски (1983 ш.) Пленумий решенеш дӀа ма деххара дисциплина чӀоагӀъяра, къахьегама овсарле лакхъяра оаха цхьаькха хӀама кходергдац. ХӀаьта укхаза масал гойтараш коммунисташ ба.

Ялх коммунист ва бригадашта, участкашта кулгалдеш, шин комсомольско-молодежни бригадана керте латтараш а коммунисташ ба. Дика толамаш даьхад КПСС членаша Р. Расуканова, М. Гамаева кулгалдеча бригадаша, № 1, 2, 3, 4 йолча цехий коллективаша. Из цар вӀаштӀехьдаьннад къахьегама дисциплина чӀоагӀа йоландаь. болхлоша шоашта хьаллашка латта бехктокхаме декхараш дика кхета а деш кхоачамденда йолча торонех биза пайда ийбендаь. Цудухьа цу коллективана тӀехкхоачашъю хӀара бетт[illegible]

Цхьабакъда, толамашца цхьана тха балха тӀа долаш да кхоачамбоацараш а. Торо хиларга хьежжа лакха яц къахьегама овсарле, тоъал балха ха зехьа йоаю. Лебара латт къоначе болхлошта кхетам баьлара болх а. Цхьайолча бригадаша кхоачашдац шоай декхараш, цар лелярло Ӏатта еррыгача коллектива балха. Во болх беш я Ш. Тесаев, Х. Джабраилов керте латта бригадаш. ХӀара бетта цар кхоачашъяц планаш, болхлошна дерттӀа доал [illegible] дой. Цу кхоачамбоацарашта бехке я фабрика парторганизаци а. хӀана аьлча, хӀанз а бехктокхаме эзабац коммунисташ Тесаеви Джабраилови, цар воча гӀулакхий бе ма боагтӀа мах баьбац.

Халонаш яле а, тхо дог тийша да дола кхоачамбоацараш дӀа а даьха, тха коллективо лакха толамаш доахаргхиларах. ХӀана аьлча, болх тоабара оарцагӀбаьннаб коммунисташ, цу гӀулакха уйла ю юкъарча декхарах дог лазача хӀара болхлочо.

Р. ХАДАЕВА,
Шалински района «Кавказ» яхача фабрика [illegible]

Хьинар дола саг

Шоай тракторашта, комбайнашта, кхьйолча техника на ремонт чакхйоаккхаш ба Грозненски района 1 Мая цӀерагӀча колхоза механизатораш. Балха тӀа моллагӀа хатта дезаш хӀама хилча хьакхашта тӀаболх уж колхоза дикагӀволча механизатора Морозов Георгий Петровича. Тракторца цо болх бу ткъаь итта шу дала доал.

Вурийтта шу мара даьнна дацар Морозова эгтара хьалха из трактора тӀа ховш. Трактористий курсаш яьха воаллашехьа а Грознера хьалха болхача комсомольцашца казахстански целина кароерзае вахар. Техника дика йовзаш, ляьттанашара болх безаш, хьинар долаш вола къона механизатор комсомолец Морозов трактористий бригадераллА вахийтар дукха ха ялалехьа. Георгий Петровичa доаккхал деш я цига дика къахьегарах енна «За освоение целинных и залежных земель» яха медаль.

ДӀаяхача гурахьа комбайна тӀа болх беш хилар Морозов. ПланагӀа 120 гектара тӀара ялат чуяна дезаш цо 364 гектара тӀара ка бола ялат чуийцар. Из боккха къахьегама толам баьккхарах, механизаторашта юкъерча социалистически яхье хьаьха валарах Сийлен грамота а ахчан преми а елар Георгий Петровичa.

ТӀехдика къахьегарал совгӀа, Морозов Георгий Петровичa хьинаре дакъа лоац общественни вахаре а. Из хержа юрта Совета депутатолле. Цар хьашташ кхоачашде хьож коммунист. ДукхагӀча даьхе цунна из карагӀа а доал.

Ший керттерча декхарех доархӀ коммуниста Морозова юртбоахама механизаторий кадраш кийчъяр. ТӀехьарча кхойтта шера къона механизаторал кийчбеш, Ӏан замалахьа курсашка царна хьехаш хьавоагӀа Георгий Петрович. Къоначa механизаторий хьехамча ва из.

Л. АУШЕВА.

● ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

БОКЪОНЦА ЙОЛА ДЕМОКРАТИ

СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагӀа 1984 шера 4 марта хоржамаш де оттадаьд шкъайттлалагӀа хоржача СССР Лакхехьарча Совете — социалистически дерригача халкъа пачхаьлкхен Ӏаьдала эгтара лакхерча органе, белгалъяьй хоржамий округаш, болх бе йолленнай агитпункташ.

КПСС ЦК тӀаккхъюкха социалистически цам тӀа кертагӀа из даккхара, хӀанзара хоржамий кампани чакхьаргъа карарча пятилетка заданеш кхоачашъяра лоаттабеча къовсама бехктокхамерча этапе. Хоржамаш хилалехьарча юкъа беш бола берига болх айхха бувзабенна хила беза парте съезда а цул тӀехьагӀарча КПСС ЦК Пленумий а решенешкара хьадоагӀача советски общество экономически, социально - политически, духовно дегӀаалара хьадача декхарашца.

1979 шера хоржамаш хинначул тӀехьагӀа дӀаяхача дуна ленински парте кулгал а деш, доаккхий толамаш даьхад советски халкъо коммунизм хьалгъяра ерригача участкашка. Кхы а алсамъяьнна вай мехка экономически а оборонни потенциал, лакхденнад цун дуненах халкъашта юкъера сий. Цу юкъа чакхъьаьнхай советски наьха къахьегама хьалаш вахари дӀахо тоадара тӀадерзадаьча гӀулакхий шерра программа. Уж деррига толамаш айхха дувзадена да СССР Лакхехьарча Совета а цун органий а балхаца.

Халкъа депутатий Советий системе къаьстта моттиг лоац СССР Лакхехьарча Совето. Из я СССР пачхаьлкхен Ӏаьдала эгтара лакхера орган, хӀаьта цунца цхьана из я халкъа викалий эгтара лакхера орган, Советски Союза дерригача халкъа форум. Цун бокъо я ССР Союза къестаде доагӀаш дола деррига дешаш къестаде (СССР Конституци, ст. 108).

Духхьал Советски пачхаьлкхен Ӏаьдала эгтара лакхагӀа йола орган из хилара лерхӀар В. И. Ленина цунах йоалаьча социалистически демократиза цхьа оагӀув. 1918 шера цо аьдаьд: «Советий Ӏаьдала демократизма цун социалистически белгалон гуш я лакхехьара пачхаьлкхен Ӏаьдал къахьегача халкъа (болхлой, салтий, аьаркой) викалаш латтача Советий кара хилара... моттигашкара Советаш демократически централизма нӀийлен тӀа Российски Советски Республика цаӀ дола... ерригача пачхаьлкхен Советски Ӏаьдал хьа а деш паргӀата вӀашагӀкхеташ хиларах...» (В. И. Ленин, ПСС. т. 36, оагӀ. 481).

Халкъа викалий орган я СССР Лакхехьара Совет эгтара хьалха из дерригача халкъо хоржаш хилар бахьан долаш. 1979 шера 8 марта иттазлагӀа хержа СССР Лакхехьара Совет хоржача дезъа лаьцар дукха хӀама ца эшшаш 174,9 миллион сагo, е мехка берригача харжархоех 99,99 процент.

Цунах дувцаш белгалдаккха деза, капиталистически мехкашкара дукхагӀа бола баха нах аьаж тассара юстара латташ хилар, цар хоржамашта юкъе дакъа лаца тугаш ца хилар, хӀаьта из уж аполитични хилар гойта ца Ӏеш, буржуазни строй латтача хана шоай цун гӀулакхаш хувца торо хургхиларах болла тешам байна а хилар да. Масала, 1980 шера США президент хоржаш дакъа лаьцар берригача харжархоех духхьал 63 проценто, 1968 шера — 60 проценто, 1972 шера — 55 проценто, 1976 шера — 54 процент болча харжархоша. Ӏаьдал халкъо хоржаш да алийта гӀерташ дуккхача капиталистически мехкашка харжархой хоржамашта юкъе дакъа лаца декхарийла беш дола законаш тӀайийдаьд.

СССР Лакхехьарча Совете деш дола хоржамаш массане юкъара да. 1978 шерарча СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дерах долча Закона тӀа я цу хьагъехьара массеха бокъоний гаранти, белгалдаьккхача: харжархой спискага хьажар моллагӀча харжархочун бокъо я, нагахьа санна цу тӀа гӀалаташ хилар гучадаьннадале, Совета исполкомагара хьадеха цу списка тӀа хувцамаш дар, белгалдаь доаш хоадам болаш къоастадайтара халкъа судагара гӀо деха. Эзар моттигаш нийсъелча геттара кӀезига харжархой болча а хоржамий участкаш хьелла торо.

СССР Лакхехьарча Совете деш дола хоржамаш массане а цхьатарра бокъонаш йолаш [illegible].

Из да хӀара харжархочун цхьа голос а я хӀаьта берригача харжархоша бокъонаш цхьатарра йолаш дакъа а лоац хоржамашта юкъе лаьнга.

СССР Лакхехьарча Совета депутаташ харжар духьала ду. Юкъарчал доацаш хоржа гражданашна пачхаьлкхен Ӏаьдала эгтара лакхера орган, из бахьан долаш харжархоштеи депутаташтеи юкъе айхха бувзамаш товсалу.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш ду къайлагӀа кхаж а тоссаш. Цо бокъонца йиш хулайт берригача харжархой, цхьаккха тӀаьхоаш а боацаш, из гӀулакх паргӀата шоай лоӀамагӀа де.

Ший социальни, къамий, партийни, профессиональни, кхьча составага диллача бокъонца йола халкъа викалех латта орган я СССР Лакхехьара Совет.

Советски Союзе халкъа викалех латтача эгтара лакхерча органа депутатий социальни составах дувц укх даннеша: 1500 саг чувоагӀача халкъа депутаташта юкъе болхлой—522 саг е 34,8 процент ба, колхоззой — 244 саг е 16,3 процент, хӀаьта берригa болхлойи колхозхойи — 766 саг е 51,1 процент. Вок депутаташ дукхагӀча дакъе болхлой классан ахархоштеи юкъера хьабаьннача къахьегама интеллигенце викалаш ба. (209 саг советски пачхаьлкхени органий белхахой ба, 288 — партийни, советски болхахой ба, 55 саг ба тӀема гӀулакхаш тӀара нах).

Хьадеча даннеша тешал ду СССР Лакхехьарча Совета депутаташ халкъо хержа дикагӀа бараштa юкъера а толашагӀбараш хилара. ИттазлагӀа хержача СССР Лакхехьарча Совета депутаташта юкъе ва 30 Советски Союза Турпал, 288 — Социалистически Къахьегама Турпал, 174 — Ленински Пачхаьлкхени премей лауреаташ, 1301 депутат орденаши медалаши йолаш ва.

Нийсъел уж даннеш эгтара доаккхагӀа долча капиталистически мехкий парламентий депутатий составаца. Иштта, ФРГ парламента депутаташта юкъе духхьал 7 процент ба производственни болхлой, мехка бахача нахах ахаш болхлой боллашехьа. Англе парламента членашта юкъе болхлоша доаца дакъа башка совгӀа-эшацагӀа доацаш 10 процента боарамe да. США сенате (1978 шера хержар) 100 сенаторах 66 юрист ва, дукхагӀча даькъе йоккхийча адвокатски конторай дай е концернайи йоккхийча монополейи юридически конторашта керте латта нах, 28 — бизнесмени банкираш, 7 — профессор, 8 — фермай дай, 2 — журналист. Представителий палате (1978 шера хержар) 433 депутатах 194 юрист, 128 — банкири бизнесмени, 58 — профессор, 19 — фермай дай, 11 — журналист и. кх. дӀ.

Ший къамий составага диллача а бокъонца йола халкъа викалий орган я СССР Лакхехьара Совет. Цига викалаш ба союзни автономни республикаш, автономни областаш, автономни округаш йолча дерригача къамий, вай мехкарча дукхача къамий викалаш. хӀаьта берригаш къайицача — 61 къаман депутаташ.

СССР Лакхехьара Совет представительни хилар гуш да иштта цун партийни составах а. Ерригача Союзни республикай халкъаша лерхӀ КПСС-ах шоай политически баьчча, халкъий вӀашагӀ доттагӀалла тоссаргдолийтарий лаьттадери, социализми коммунизми хьалгъяра идейни кулгалдер, Советски федеративни пачхаьлкхе хьаярен дегӀаахарех инициатор.

СССР Лакхехьарча Совета депутаташта юкъе ба дукха-дукхача профессей викалаш. Из хӀама бокккача лоархӀаме хеташ хиннад В. И. Ленина. Октябрьски революци хилале хьалха, керлача пачхаьлкхен аппарата хьасанах дувцаш, цо аьнад,—«Советашна торо хулийт «духь-духьача профессешца чӀоагӀа бувзамаш лоаттаде, цу наькъа бюрократи юкъе ца йоаш атта тайп-тайпара эгтара хӀоаргагӀа йола реформаш е».

СССР Лакхехьарча Совете шерра юкъебоахьаб хагирхой. хӀаьта нитта кхалнах. 1500 депутатах — 487 кхалсаг, вешта аьлча, берригача халкъа викалех 32,5 процент. 317 депутат е берригача депутатех 21,1 процент 30 шу даладаза хинна хоржача хана.

ВӀалла цунца таре а дац США латта гӀулакх. Указа духхьал 5 процент мара лацац кхалнаха федеральни а моттигашкарча а Ӏаьдалий органашкарча моттигех. Викалий палате 17 (4 процент) ба уж. Сенате цаӀ а кхалсаг, 675 федеральни судахошта юкъе кхалсаг 8 (10 процент) а.

Къамий Совете депутаташ хоржа тӀара союзни республикера 32 викал хургволаш, автономни республика — 11, автономни области — 5, автономни округа — 1, цига баха нах дукха кӀезига хиларга хьежжа доацаш.

Хьалха а санна, Нохч-ГӀалгӀай АССР-о хоржаргья СССР Лакхехьарча Совете 3 депутат, Союза Советеи Къамий Советеи 11 депутат. Цул совгӀа, Нохч-ГӀалгӀай АССР РСФСР чуйолаш хиларагӀа, Дагестански республикашцеи Астрахански областацеи цхьана дакъа лоаргда цо Къамий Совете РСФСР-гара депутат хоржача. Цу тайпара, кхаж тоссача дийнахьа вай автономни республикерча хӀара харжархочунга кхоачаргья кхо бюллетень: Союза Советe депутат харжара яр, Нохч-ГӀалгӀай АССР-гара Къамий Совете депутат харжара яр, РСФСР-гара Къамий Совете депутат харжара яр.

СССР Лакхехьарча Совета структура шин палатех латташ хиларо Ӏалащду вай сийлахь-боккхача мехка дерригача доаккхийча а кагийча а къамий а деррига советски халкъа а хьашташ тергалдеш. Шиъ а палата бокъонаш цхьатарра я. Закон тӀайийца лоархӀ, нагахьа санна хӀара палате цун берригача депутатех дукхагӀа бараша из чӀоагӀдера тӀехьа кулгаш айдаь дале.

СССР Лакхехьара Совет хорж пхе шера. Цуъ болх даим беш латтилга а из эффективно хулга а Ӏалашду СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, шера шоза гулъеш йолча сессешка.

Белгалдеккхаза даргдоацаш да СССР Лакхехьарча Совета а цун ерригача органий а заседанеш шоай гӀулакх диза деш, организованность лакха йолаш, къоастаде оттадь дешаш кӀоарга а принципиально а дувцаш чакхъяьлаш хилар.

Цунна дувзадена белгалда даьккхача даргдац, буржуазни парламенташка касткаста хабараш дӀаьла хулаш хилари дувца оттадаьча дешаца дувзадена доаца къамаьлаш деш хилари. Иштта, американски сенатора Джексе парламента сов къамаьлаш дара рекорд оттаьй — вӀалла лоадамбоаца доа дувцаш цо къамаьл дьад 1968 шера 3 апреле делгьа хана волаенна 1968 шера 5 апреле кхо сахьат далалца.

СССР Лакхехьарча Совето а цун органаша а бу болх парте оттаьь коммунизм хьалгъяра, советски наьха вахара хьал тоадара, культурни боарам лакхбара, машар чӀоагӀбара, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбара программа кхоачашъяра тӀаберзабаь ба.

СССР Лакхехьарча Совете деш дола хоржамаш массане а доккха цӀей мо белгалдоах вай дукха къамаш лахача Даьхен халкъаша. Царна кийчо еш советски наьха кхохламаш дара низ лакхлу, политически хьинар айлу. Вай мехка хьахиннача традицех хоржамаш хула ди лакхача къахьегама толамашца пятилетка заданеш кхоачашъяреи, парте XXVI съездо, цул тӀехьагӀарча КПСС ЦК Пленумашка хьалхашка уттадаь боахамий а идейно-кхетамбаларе а декхараш чакхдаларца белгалдоах вай мехка.

Ю. КРИГЕР,
НГӀАССР юстице министерства сектора кулгалхо.

ХАРЖАРХОЙ ТӀАХЬЕХ АГИТПУНКТО

Советашка хоржамаш хулача дена дегаш гӀоадаьле, цун сийна доаккхагӀдола декхараш тӀайийце накъа болх советски нах массаза а. Иштта къахьегамеи политически хьинар айдена ба укх деношка Назрана района совхозий, промышленни предприятей къахьегамхой а. Доаккхий толамаш даьха накъабеха лаьрхӀа ба уж укх шера 4 марта хургдолча СССР Лакхехьарча Совета хоржамашта.

СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий № 12 йолча участка агитпункт я Назрановски АМООС-а управлени чуйолча здане. Цун заведующи волча гор. Назранерча 2-ча школа директора С. М. Арсельгова къахкагӀе оарцагӀа а яьнна йоакхо яьй агитпункт кийчъяра. Цу балха юкъе къаьстта доаккха дакъа лаьцад АМООС-а управлене секретара-машинистка М. М. Муройбекова. Кораштеи хоржамий кабинашта духьалеи хьалъехиад цо хоача нӀйлах пле даь шторкаш, истолаш тӀа яда центральни моттигерчеи газетий подшивкаш. Лакхехьарча Советашка деча хоржамех йола Положенеш, СССР, РСФСР, НГӀАССР Конституцеш. Пена бӀоаккхала хьалтеха доаки КПСС ЦК Политбюро членийи членалла кандидатийи портреташ.

ПаргӀатачe, хоржамашта мел эшача хӀамашца кхоачамбаьча агитпункта цӀагӀа газеташ деши, Конституцешь тӀа хьаьа, чуухача харжархой хаттарашта дикза жоп тел цу чу цхьалхоенген цӀенатген хьоцача вайнахъ мехкараша — агитатораша С. М. Тамбиевас А. Ж. Далигоевас. ӀуйрӀийна 8 сахьат даьлча денз сайрийна 8 сахьат далалца хьайийде хул агитпункт.

Советски мехка хоржамаш — массане а терхам тӀаоеш бола бехктокхаме болх. Цунах къаьстта дика сакхувш ва кхетабеши волча АМООС-а управлене начальника И. А. Абадиева, участковий хоржамий комиссе председатель ше хиларах тарра, денна терко ю комиссе члений, агитпункта балха йоагӀа лостам балара.

Иштта, ди тӀехьа шерагӀа баржаш лотт укхаза хоржамашка хетабаь организационни а агитационно-массови а болх.

А. ПЛИЕВ.

КХАЧАН ПРОГРАММА КХОАЧАШЪЕШ

Даьчох тоъам бац

КПСС XXVI съезда, цул тIехьагIа хиннача парто ЦК Пленумий решенеш, цхьайтталагIча пятилетка заданеш кхоачашъяра совхоза парткомо коллектива берригга низ тIаберзабаьбар хIаране бехктоххам лакхбарца кайчъю продукци алсамъяннхара.

Партийни организаци даим йоаххо еш хинна къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхара, дисциплина чIоагIъяра, творчески инициатива дегIайоалляра аьттув боалийта балха формаех методех кхетаница пайда ацийтара.

Коммунистий хьалхленна цхьан нарядагIа болх беча бригадай метода тIа довла лаьрхIа организаторски болх дIаболабаьб коллективе. ХIанз оттадеш латт технологически карташ, юртбоахама культурай фуннашка хьежжа вIашагIйоххаш латт бригадаши звеньяши. ВIаьсти хьатIаотталехьа из гIулакх цхьан кога тIа даккха гIерт тхо.

Тахан районе бригадни подряда формаш яьржаьц. Цудухьа хьалхарча даьхье оаха лаьркIад коммуниста Мартазанов Iалихана бригадана 500 гектар Iай дув алат, 300 гектар хьаннIаш тIачIоагIъе.

Боахаме фуна лаьрхIача люцерно дIалоац 200 гектар, тIаккха из культура Iалашмате боаккхача лоархIаме хилар теркал а деш, из кхеергйоли лаьттан 300 гектарага кхоачаш шерде лерхI оаха. ХIаьта из ерригга майда оаха тIачIоагIъергья къахьстача цхьан звенона.

Вий республикера хьалхе лелаеча бригадай опыто хьахьоих цхьан нарядагIа болх беча коллективай толамаш, балха овсарле мел лакха я. Цу тайпара болх беш хилча цхьан болхлочо хьадер, гIулакх лерттIа вIаштIехьдаьккхача, кинъера лаьрхIача лакхлу 20—25 процент, продукцега дIадодар лекху, къахьегама овсарле, дикал лакхъяра гIо ду. айю наьха инициатива.

Шоай болх дика бовзачар эггара хьалха хьаллоац кердадар. Тахан оаха хам а беш, цIераш йоах дикагIа болча тхоай механизаторий. Кердача а дикача а гIулакхашта даим тIакхувш ва Гулиев Висангири, Нокопенко Иван, Ахриев Мурад, Гулиев Мовли, иштта кхыбараш. Цар хьоккхам лу вокхарна, массе хана тIеххкоачашъю сменни заданеш. Цудухьа шоай коллективе лоархIаш а сий деш а нах ба уж. Царга хьожаш, хьоккхам эцаш ба къонабараш.

Цу хьакъехьа къахьга массал да № 2 болча отделенера къона тракторист, ВЛКСМ комитета член Барсинхоев Хьусен, из шийхьехамчашта ниййсса къахьегаш ва хIанз. Балха тIа коллективни формаш дегIайоалаеш, хIараваьр кинъара дехкар бахьан дог лазаш хургвола хьалаш хьадара звеньяшка, бригадашка дикагIа пайда ица йиш я къахьегамхоштта кхетам луш беча балха индивидуальни формех. Белгтала гIо дергда цу хьакъехьа тхо долча дIайолалуш латтача къахьегам вIаштIехьбаккхара бригадни формана.

Къахьегама дисциплина чIоагIъяра парте белгалдаьха де дезараш кхоачашдеча совхоза парткома гIо ду цеховни парторганизацеша. производственни участкашка болх беча коммунисташа. Эггара хьалха коммунист хила веза производстве лостам белга хIара дешнаре норма яре, ала кхоачашъярах закон дара, из болхлочув сий а ахь а хинна дIаоттадара даьнъе шийгара кхычарна хьоккхам лур. Цудухьа парткома доагIар духхагIа хьадехьа лаьнай цехови парторганизацешкара КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленумо ма яххара, хIара коммунист шийна къахьегама а общественник а декхар кхоачашдеш хулга Iалашдар дукъа. Практика а хиина дIаоттадд парткомо коммунистий отчеташ на ладувгIар, цар шоай Уставни декхараш мишта кхоачашду хьоинаш тIаьхьоккам доаттабар.

ХIанз партконо чIоагIъю нерттерча специалистий, юкъерча звеной хулгалхой характеристикаш. Цу тIа белгалйоах специалиста дика а во а оамалаш, тIаккха партконо, совхоза хулгалхоша цхьана къоастаю нерарло дIалискха еза ях. Цу тайпара оттадьча гIулакхо юстара латтийтац цхьаккха специалист, юкъерча звеной болхло, хIанз аьлча, цун участие лостам а дисциплина а ца хилар кхетаду из шийметте ца вагIар сана.

Кадрай бехктохкам лакхбара, производствен эффективности дикали айира тIаберзабаь ба коллективе беш бола берригга идеологически, политико-кхетаме балара болх а.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш дIа ма дехха, партконо массе оагIорахьара техкар идеологически кхадрай болх, критически мах бир цар балха формай.

Берриг организаторски, боахама, идеологически болх къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккхара, наьха къахьегампара безам совбоахаш долча гIулакхашца, производстве хила еза порядок оттаярца вIашш айха буьз. ХIаьта гIулакх корта болаш оттадича, шеко йоацаш, аьттув баккха хамаьхал а йоал. 1983 шера совхоза къахьегамхоша белгтала толамаш даьхад.

Пачхьалкхенга дIаденнад плана 700 тонн йолча, 723 тонн кIа, дулх—190 тонна меттел 258 тонн, 20 тонн шура — шоаза дукхагIа, генараш доххара пятилеткь кхаь шера план кхоачашъяьй. Совхоза мастерокешка чуйина техника тоаеш боахк хIанз боахама механизатораш.

Баьхьа, цу толамех тоъам беш дац тхо. Кхы а доккхагIа дола мулаш даха лерхI дIахорча хаиа. Цунна дола техкаш да парте ЦК декабрьски Пленума решенеша наьха къахьегамех политически хьинар кхы а айда хилар. 4 марта СССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш дарга къахьегама сонгIаташ кийчдаь нагъьабаха уж дага хилар.

М. ТОЧИЕВ,
МагIалбика района «Ахкинчуртский» совхоза парткома секретарь.

Итарова бригада

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлена чуйоагIача «Чечингстройтранс» объединена водителий яла комсомольско-кагиркой бригада я. ХIаьта царех цхьаннех, Итаров Мухьмаде кулгалдечох, дуеца безам ба са тахан. Номер цаI йолча гараже я из болх беш. Вийтта водитель воагIа цунна чу. Дукхачох къамех бола нах ба бригада болх бераш. Уж ба гIалгIа Итаров Мухьмад, эрсе Гурин Александр, нохчо Абубакаров Аьхьмад, украинец Расненко Александр, иштта кхыбараш.

1981 шера вIашагIъеллар укхаза комсомольско-кагиркой бригада. Массаьар раьза а волаш цар шоай бригадирал ла хержар Итаров Мухьмад. Из ништа цар дир балхах дикагIа кхетам а шийца болз беча наьха барт тоабе а хоош Мухьмад воландаь. Цунца цхьана лела дар цуи къахьегама толамаш а. Дукха боала безаш хилавзар объединене чуйгалхой из водителий бригада вIашагIйоллареа. Хьалхарча деношка деиз дика толамаш дезза йоллалар из. Моахьаш дIаюкха кхаьхьаре 1981 шера пленаш кхо дир къела кхоачашйир цо. ХIаьта шоллагIча шера бригада коллектив вIашагI а текa собрани йир Итарова Мухьмада. Дикне ва ер бригадин хьисапе къахьега доладелча фу дар-хьоргI яха уйла цо ю. Цу гIулакха из дасаваьннавар групкомсоргаца Гурин Александраца а. Са шa чIоагIа раьза хилар Мухьмадга дагалаьцачох. Цудухьа хIанз ерригга коллектив из гIулакх къаллеца раьза хилар дар доккха маIан долаш.

Эггара хьалха ловцца къамел деш йист хилар бригадир ше. Цо дийцар бригадин хьисапе бола бер мел толашегIа да производстване а водителашта шоашта а. Дукха дийцар, дукха къийсар цар цу дийнахье. ДукхагIа бола водителаш раьза бер кердача балха формана. Бакъда раьза борцераш нийсбелар. Водителa Мартиросова йоаар: «Аз, карьерере гIум кхьаш дийнахьа итт рейс ергья, тIаккха цхьаболчар ворхI-бархI мара ергьац, аз баьча балхах доагIа алапи декъе со раьза вац, хIана аьлча, са цIагIа кагий дезал ба кхаба безаш».

— ХIанз-м тоаш со, — йоах Мартиросова, — бригадин хьисапе болх балга толашагIа долга, хIана аьлча, хьалхагIа аз эдаш хинна алапи юкъера лаьрхIача 200 сом хиннa дале, хIанз 280—300 сомал кIезигагIа доацаш алча иа тха бригадерча хIара сага.

Бригадин хьисапе ше болу бу шоллагIа шу мара деца а цу 14 водителех латтача коллектива дика толамаш даха вIаштIехьдаьннад. ДIадахача 1983 шера план 19 ноябре кхоачашъяьй, хIаьта хIара водитело кхоьй 2 эзар соагIа килограмм доагора - смазочни материалаш. Цунца цхьана водителашъ машинашта дика технически Iунал дарез нормагIа йоагIечул шозза дукхагIа ремонт ца еш болх ба вIаштIехьдьннад укхаза. Бригада болча водителех нийс сага кхоачашъяьй цхьайтталагIча пятилетка кхаь шерен аз шерен печчахьалкхен задени.

— Балха тIа цхьанне дола кхоачамбоацараш нийсдоийтаю, балха хана бизе пайда ца эцаш, машинашта доагIаш дола Iунал ца деш боаш водителаш тха бригаде кхинабец аьлча, харц хургдар. Уж тайпара моттигаш нийслора бригаде вIашагIъеллеча хана. Шерра дагадоагIа сона цу хана тха коллективе нийсвелар цхьа вIамига саг, тахан цун цIе аьлкха бохам бе лац сона. хIана аьлча, хIанз из тха дикагIбола водителех лоархIаш ва. Бакъда, цу хана во хьастемабар, — аьлаa валакьхи Мухьмад, — дукха къахьега дийзар са а бригадерча кхьаца водителий а из лерттIача оамала вовлаеара. БIека хулар цуи машина, хIаьта миччахьа гас рейсагIа долхаш - доагIаш сулe машина наькъе юстара а ьакке салаIе вовл со аьле Iовужар. Бригадерча цхьабераш-м балхара дIаваьккхача баьъахьа ва из оалар, цхьабакъда, саидухьа дар а хац, со техкар из вIамига саг кхетамчу воагIергхилерак, хIаьта бригадин хьисапе бола бергба аьлча, эггара хьалхарчарца раьза хиннарех вар аз вуеца «кала» саг. Бригадин хьисапе болх бе доладеннача дийнахьа деиз тIо цецдоахаш толамаш деха волеввлар из. ХIаьта хIанз из тIекдина водитель а тешаме новкъост а ва, — аьле чекх доакх Мухьмада шийн къамаьл.

...Дикъ долкъийга кхочаш неттар со Итаров Мухьмадецаи цун бригадерча нахецаи къестача хана. ХIаьта уж Черала н ски гIум йоаккхачa карьерере юке а кхьача хIама кхалле столове бахар.

— Массане а машиний дахталеш дIейоевлеш, — аьниа, вист хилар бригадир. Цу денах а хоргдар доагора-смазочни материалашта бригада кхом балга.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

Карабулакски рудай боахка гIишлон материалий заводе дукхахана лоархIаш сийдолаш ва автотранспортни цеха механик вола Евлоев Хьасана Осман. Шийн производственни декхарех ма хеттa дика лоархIаеш хьалхар соагIа, общественни декхараш а массаза цIена кхоачашду цо. Из ва хьагIа тIаьхьовлала групка председатель, завода профкома председатель. ГАИ штате воадa инспектор. Массаза а социалистически яхье хьалхалаттохарех волаш хьаворгIа водитель Гагиев Мовсаьхьи. Цхьа йоала дIаякхийтад цо шийн норма 110 процентал чухьакхьа кхоачашъяь.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) водитель Гагиев Мовкъаьи механик Евлоев Хьасан.

И. ПЛИЕВА сурт.

Письмо кепатеха деце а...

ДЕ ДОАГIАР ДАЬД

«Тха 12 квартирни цIагIа вах баха хайшар 1976 шера. Цу хинaд деиз укхаза болх беш яц отоплени. ШоллагIча этажа тIа канализационни турба ваккхар бальян долаш цхьоалагIча этажа тIа бахачара тхаи тIара хий чуух», аьхаи яздайдар г. Назрана Московски улицагIа № 9 йолча цIагIа [illegible] ха редакцига дайтача цхьалата тIа.—Цу гIулакха тIo дир дукхазаь дийхад оаха. Назрановски жилищно - коммунальни боахама производственни управлене начальникага М. Евлоевга. Бакъда, цу хьайъехьа цо деш цхьаккха а хIамa дац».

Из письмо, кухга хьажийтар в, кухах де доагIар дайтар а дукха редакце дIадахийтадар Назрановски горисполкома. Цу хьагъехьа Назрановски горисполкома председатела С. Мукольгова тхога хоам баьб: «ЦУ ЦIАГIА ОТОПИТЕЛЬНИ КАНАЛИЗАЦИОННИ СИСТЕМЕ НИИСДЕНА ХИННА КХОАЧАМБОАЦАРАШ НАЗРАНОВСКИ ЖИЛИЩНО - КОММУНАЛЬНИ БОАХАМА ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНЕ ЦIЕНДАЬ ДIАДАЬХАД», аьнна.

Дикача нахах

ЦУН СИЙ ДУ

Кхыйи программа кхоачашъеча лоархIаме да материальни ресурсашта кхов бар, хьурнит а деш царех пайда эцар.

Тиъаь пхиъ шу соагIа ха я Советски района «Ленинский путь» яхача совхоза кхоалагIча отделене Мажидов Iадсалама къахьега. МоллагIа шийна тIадилла гIулакх хьадечох дог лазаш, тешаме, цIена де гIерт, совхоза механизаторашта юкъе аьржача яхье хадданза хьалхарча мугIарашка ва из. Шийна хьадхашка оттадаь декхар кхоачаш ца деш, дисциплина толхаь моттиг нийсъяйтац. Къахьегама тIера халаро довкъостал ду цунна баляв дика хьонхамаш гойта а.

Итт шу хьалха ДТ-75 марках керда трактор елар цунна. Из хьанийцача деиз цунна технически гIулакх даре график дIекхиштта кхоачаш а еш хьавоагIа. Цудухьа хIанзалца капитальни ремонт е да еза йолеш а я.

Бокхa теркам тIабохийт цу сий долча механизатора кхом а беш доагорах, машинни даьтах пайда эцара. Лоацдача хана мара латта ца везаш хилча а трактора двигатель дIайоаю цо. Топливни система массе хана цIена, доагора кхов бена режима тIа яьккхе бола беш хул. «Доагора хIара грамм — балха». Цу денах къахьет Мажидова.

Доагор чудола лоаташ, трубкаш хийра хургбоацаш юкъе прокладкаш а, отташ шоайла дика вIашкоба а. Лоадайбоацаш да яьжа кеталуш дола уж гIулакхаш тешаме лелададо вIаштIехьдалайтад Мажидова харарча пятилетка дIадахача кхаь шера 2200 килограмм доагор кходе. Трактора тIа шин бетта хийшца бола бе йиш хулийт моаьла доагоро.

— Къайладаьхе дезаш дац. доагора кхом бара балха-дукха йоаххо ца еш механизатораш ба тха совхое, — йоах Мажидова. — Цар лелаеча тракторий двигателашка моллагIа хана хьежача гуш хуа чугIолла доагор лела трубкаш шоайла тешаме вIашагIъекха йоацаш. Уж хийра йолча гIолла арахьаш цхьацца тIадам Iобожар доккха хIама дац, аьхна моттаргда. Цхьабагъьа, дийнахьа, бетта, шера Iоухар дIалаьрхIача бIаьш килограммаш доагор хургда. ХIаьта из ла йиш йоацаш нийрча хIама а да.

Хьабеча балха Iатнъа нег доагор кходелга, оалаш тоа пхьайолча хана. Цхьабакъда, Мажидова балха гIуланкаша харцду из. Доагора кхом бешее а дукхачарел тешаметтIа а сихагIа а къахьег цо. Балха нормаш кхоачаш ца еш ди дIадахийтац. Цул соагIа, Iадсалама аьхача услове гектарага дIадодар нормал 30 процент кIезагагIа хул совхое.

Кьоначa соний беша гуразьа 156 гектара тIа кульд ннаш аь а маикаш даьха а вальна. хIанз Кий-Лоах яхача доажаццарча ферме доакъар хьатIакхухьаш, кхьиола балхаш деш къахьегаш ва из. Хьайбаш долладераш раьза болаш а ду цо ше хьадер.

Хьаьнала къахьегамхо, эзди саг хиларах сий ду цун Уаус - Керта балача наха. Тиъо шу соагIа ха хургья хадданза из юрта Совета депутаталла херка.

С.-М. ЯСУЕВ.

МАЬХЕ СОВГIАТ ДIАДЕННАД

Тракторист Надтеречни района «Калаусский» совхоза механизаторашта юкъе аьржача социалистически яхье хьалхIалаттачарех волаш хьавоагIа Арсамиргиний Адам.

ХIара дийнахьа цаIн ахи шинъ балха норма кхоачашъеш къахьегар Адама дIаяхача гуразьа эзба дола лаьтта оалаш. Воахама администрацен общественни организацешен кунно евнай Сийлен грамотай яхача премии. Керда шу хьатIаотташ КПСС Надтеречни райкомо а белгалбаьккхар Арсыгиреа къахьегам, мах бола совгIат а денна.

КъаьстIа бокхa теркам тIабохийт Адама ше лелаеш йолча ДТ-75 яхача гусенични трактора йоагI-йоагIача хана технически обслуживани яр. Цудухьа массе хана болх беш а хул цун трактор.

Х. ЖАПАРОВ.

Пхи шу соагIа ха мара яц шпонофрезеровщицас Келоева Хьавас ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе къахьега. Цу шерашка шийн балхах Iалашмате дика кхийттай из. Цудухьа вIаштIехьдоал цун хIара сменагIа нормаш лакха тIехкоачашъе. Ше лелача коммунистически къахьегама ударнии яхача цIера сий даим лакха а лоаттадеш, хадданза социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIарех а Хьава.

Хьанаре къахьегаш йоаллашехьа юкъарча балха тIа даггъа лаца а ха корайоагIа цунна. Дизза кхоачашду цо цехови профсоюзни комитета члена декхараш а.

СУРТА ТIА: шпонофрезеровщица Хь. Келоева.

И. ПЛИЕВА сурт.

СРР. Чакхдоалаш да Дунай — Iаьржа форд яха канал доккхачара балхаш. Из Социалистически Румыне хьалбеш бола, боккхагIчарех кагархой гIирс ба. Цу кердача, 64,2 километр хулача, хи тIарча наькъ тIа лелалургда хий орататтара низ 5 эзар тонн бола кемаш. Дунае гIолла Черноводара Констанце бода наькъ 380 километр лоацагIа хургба.

СУРТА ТIА: Дунаех хьакхетача Борча яхача хих тхьала тIий хьалдевдаккхарца гIишлонхой дьагъалбуцаш ба шоаерараш.

Аджерпресс—ТАСС сурт.

АМЕРИКАНСКИ КОНТИНЕНТА ТIА ХЬАЛХАРА

Куба столице хьалъаь йоалаш латт В. И. Ленина йоагIаш йола Iалашмате йоккха монумент. Из я Пинос яхача гIайрех тIара енача сийрдача мрамора Iалашмате йоккха тархе. Цу тайпарча мраморах даьлар цхьан хана Гаванерча Революце майда тIа Хосе Мартина дегIа цIи хеза памятник. ХIаьта цу тархе тIа билла ба цунах доаллаш дола хIама хеталургдолаш, цIаьхха цхьа дага а доацаш дола хIама дукхьалъаттача хьожача тайпара хьинаре оагIора хьовзабаь Ильича корта.

Хьалудаш латтача шера 8 январе дьдакиха лерхIаш дола памятник хьаделла ниййо яра Гаване хьачав цун автор — Лев Кербель. творчества керттера тема иререхи бронзаи революцеъовсамхой Сийлаь - боккхача Даймехка тIема турпалийи сибаташ дар йола цIи хеза советски скульптор. Куба хьамой цо шийн эггара дикагIйолча произведенеех йола цаI. Из эггара дика хIама да. Гаване оттадаь монумент Кубе эггара хьалхара хинна ца Iеш ерригача американски континента тIа а эггара хьалхара хиларагIа.

Лев Кербельна къамаьл ду аз монумент хьалъеш йолча В. И. Ленина цIерагIча гавански парке.

— Вьр боккха болх ба, — йоах цо. — ВIарча шу дийзар укхаза Кубе памятник хьадара. ХIаьта цул хьалха Москве бир проекта тIа болх, из Фидель Кастра а байра. Цул тIехьагIа модель хьае йийзар, цаI яь а ца Iеш. царех дикагIъяр харжа а хоржаш, из монумент ше хургдолча тайпара йоккха йола памятника модель хьаяр, цунга хьежжа гипсовн блокашта отливка яр...

ХIаьта уж блокаш йиъ самолетаца Гаване хьаера. Укхаза уж юва вIашагIъеххар, цул тIехьагIа памятника ниичача гипсови моделага хьежжа мрамори блокех цун доакъош хьаде болабелар кхерех хIамаш ераш. Болх дIабахарга хьежжа царна монтаж а еш.

— Аз чIоагIа баркал оал, — дIахо дуц Лев Кербела, — опыт йола мастер Павел Носов нерте латтача Мытищински художественни комбинатерча кхерех хIамаш ерий бригадана. Кхерех хIамаш ерий болх хала а дукха къахьегам чудоаццаш а гIулакх да. ХIаьта нагахьа санна цар болх вай даланзе йолча йоккхалагIа бах хилар лаьрхIача. кхетале хала дац царна тIалаьтта физически нагрузка мел йоккха хиннай. Аьма цар шоай болх «тIех дикаи чакхбаьккхар».

ЧIоагIа могабеш дийнар Кербела В. И. Ленина памятник латтаргдолча шерра на территорева оформлени яь боалаш йеттача кубински гIишлонхоех а. Оформлене замысел кубински архитектора Антониио Кинтане я. Иштта вежараш санна цхьан къа а хьетац хьалдогI советски кубински гоколачаш В. И. Ленина сий дола памятник.

— Со чIоагIа раьза долаш ва баьча балха, — чакхдоакх Кербела тха къамаьл. — Хетаргахьа памятник дика хургва.

...Монумента аьттехьарча оагIон тIа лохке гоазайчий йоккхийча реальнита тIа-тIа чIоагIагIа холуш гучадуал Фидель Кастро дешаш:

«Ленин эггара хьалха политически теоретик хинна ца Iеш, карлаьна гIулакх даим деш вола саг, цIаккха а кIаьд ца луш вола революце практик ва».

Владимир ЕРИСОВ,
АПН корр.

Гавана.

АПН интервью

«СССР — ПАЛЕСТИНЦИЙ ДИКАГIЙОЛА ДОТТАГIА»

Из наьъна цIа дагIа Москвана юкъе Арбата гIартата доацача цхьан переулкагIа. Тхо дагIа Палестина мукъалкхара Организаце гIуланхаш леладара Хаина аикал ваьча Рами Мохьммед аш-Шаера кабинете, молаш хоза хьаж йола Iарбий Iаьдалага даь кофе а долаш. Сона къамаьл деш вагIачун тиъаь итт шу а даьннадац. ВархI шу даьннад Советски Союзе из ваха а по болх бу а. ХIанз Советски Союзерча ООП представительствана керте латт из.

— Шун мехкашаре са машаш дукха да,—йоах цо. — Дукха доттагIий аз сий деш а сона беваш а бола нах ба са укхаза. Тхона массанена а хов. СССР палестинций тешаме доттагIа хилар. Из гучадийнад тхона дукхазза, го баь чуерваь хиннича Бейрутера аралдаьха тха бераш «Артекe» хиннача хана а. тIем тIа човнаш хинна тха тIемахой дарба дара СССР хьекинаьча хана а. Советски Союзeдара солидарность тхона дилла а доалуш а, хоалу тхона из тхоай революцена эггара халагIа йолча ханашка. Тхо хьаштдолаш ба мугIарера советски нах а. Хьамал аккарга.

ДIатIаолах тхо истола, иттана письмош да цу тIа дадаш. Уж даьхнад ООП представительстве Советски Союза масса а мкIингера — Гаьнарча Малхбоалера дена Прибалтикага кхаччалца. Керда почта я ер.

— Са дог къаьстте тоададайтар аккарех цхьан письмос. — йоах аш-Шаера. Из, денад Ворошиловерча марагарен сесагатарен. Цу ха яхача наха шоай бераш хьалкхезаьд. Кхийннад цар берий бераш а. Цудухьа уж раьза ба дан ханен доацаш дисаа моллагIа палестински цхьа бер хьалкхеде шоашка дIаяха. Дет тIара яхнь за из письмо. Из дешаш, цIаьхха а кхетаю советски наьха интернационализмай уйлаш кхетаду пахош лоаттабу къовсам бе-башха ца хеташ уж цIаккха а хурга хилар. Цу тайпара дола письмош бIаьш уз. Цхьаболча нийа ловнеш даьхна ца Iеш, ахчаш а кхухьийт тхона. Амма эггара доккхагIа дола совгIат да советски къонгаьчара, Советски Союзанара барт. Цо низаш совдоах тха къовсаме. ХIаьта къовсам, латтача гIулакхашка дилача кхы а халагIа хургба дIахо. ТIа-тIа чоалханегIа хулаш йоагIа Гаргарча Малхбоалера ситуаце.

— Мишта лоархI Iа из ситуаци.

— Геттара кхераме. ГIулакх иштта оттара бахьан да эггара хьалха - ВIашагIкхийтача Штатий курс агрессиа хилари цун эггара гаргагIарча союзника - Израиля политика экспансионистски хилара. Цар шоашта де мел могар ду Iарбий халкъий прогрессивно дегIадахар юкъ тохара, регионера шоай тIема а политически а позицеш чIоагIъе гIерт. тIеххьара Гаргарча Малхбоалера дзал Американен Израиля ба доалаие лерхI. Хьаш долча тайпара, хьалха уж планаш чакхъяхара израильски эскарах пайда ийбора Вашингтоно. Тахан, Гаргарча Малхбоале я США а цар НАТО гIоллерча союзникий а гергазлеарча ниэий йоккхий подразделенеш. Дувцача хабаргIа Гаргарча Малхбоаленна машар бе безаш да дунахача къамий низаш. «ХIаьта, хIанз цар Iарбашта луш дар тIоми гIайгIеи я. Кхоччам ба американски тIема кемаш тIара Ливана территорена ертa йоккхий топаш, аьнаце полеташ, Сабрая Шатилаи яьа тха лагераш йолча районе «дуьнлача къамий низаш» даь тIемаш дагадехача. Малхбузехьара пропаганда мелла общественни мнени Iехае гIерте а. цу тайпарча тактинах машар чIоагIбе лаьрхIа я ала йиш йолаш дац. Гаргарча хана керда тIема ала эикха могаш да Гаргарча Малхбоале латта гIулакх. ХIаьта цунах бола бехктохкам США, Израиле тIа ба.

Зулане хIама хетт тхона Малхбузен Европе нерда американски ядерни ракеташ дIаиуттае болабалар а. Цар кхерам тIаоттабу Советски Союза меттел, кхыча социалистически мехкашта а. Уж кхоча йиш йолаш я Гаргарча Малхбоале. Средиземни фордага США укхаза чакхйоаха агрессивни курс териалийча, региона прогрессивни пачхьалкхенашта духхьал тIалатта кхерам бе ракеташ цига дIаоттаяр.

— МалагIаш да хьона хетачох, хIанз ООП а Палестина берригача духьалий болама а хьалхашка латта керттера декхараш?

— Къовсам латташ ба. Тха керттерча декхарех цаI да тахан болама барт чIоагIбар. Кхетаде деза ООП из шерра халаьа фронт хилар. Цунна чуйоагIа Палестински духьален болама духа-духьа отрядаш. Оаха массане а де лерхIар да тхоай доалахьа йола палестински пачхьалкхе ялнйр. Айха массанена хетараш цхьатарра дац из хIама дара наькъий даькъе. Цунах пайда эца гIерт тха мостагIий. Уж гIерт тха болама барт эгIабе, тха вIашъдухьаленаш айю. ХIаьта тхона керттердар—барт ба. Духхьал цхьана мара духьала лоатталургдац тхо Гаргарча Малхбоалерча США а Израила а планашта. Иштта ала доагIаш да, ерригача Iарбий пачхьалкхений барта ца хилча баргбоацаш хиларах а, ситуацеш цигга воккхазаьбен цхьатарра еце а. Гаргарча Малхбоален проблема къоастаярга бода никъ Iарбий барт вIаштIехьбеккхарга гIолла бода. ЦIаккха а дицдалийта йиш яц, тхо дерригаш а цхьана хилча, тхо низ хилар. Духхьал ниjтта мара йоалургIьаш мостагIий планаш, духхьал иштта мара котдоргдац.

Андрей ПРАВОВ,
АПН спец. корр.

КПСС ЦК проект юцуш

ХЬЕХАРХОЧУН ЛОАРХlАМ

«Юкъарча дешарен профессиональни школане реформин дра керттерча лостамаш» тlа чlоагlо терхам тlабохийт хьехархочоа. Хьехархочо дешар хьех, кхетам лу, хlара денна дуьц коммунистически общество хьалъерп кхоллари мишта хила веза, lомаву гражданин хила, хьех бакъахьара, харц лувргвоаца, тешаме, эздех дола, дагалаьвачунга кхача гlерта саг мишта хила веза, lалаьмате дукха беседаш, вlашагlкхетараш, сайренаш, гулламаш, экскурсеш ю цо. Хlаьта вlалла я а йий хьехархочун мукъа ха? Ма дарра аьлча, яц. Из агитатор, лектор-пропагандист—эггара тешшамегlа воле Ленина парте иделш наха юкъейххухьа саг ва. Белгалдаккха деза, хьехархочун алапи башха лакха дац, квартираш а кхоачамболлаш яц хьехархой. Цхьаькха а да цу хьалаца дувзадениа: юртацикарча школашка хьехархой ца тоъарагlа цкъаза шиъ - кхоъ ставка лелас соаш хул хьехархо. хlаьта из бахьан долаш вийслац хьехархочун лерттlа хьеха, урокашта йоагтlача тайпара кийчо е. Цу гlуланхо лохъю хьехархочун балха динал. хlаьта цунах шийх, долчча бесса аьлча, урокаш теларг а геттара эсала ремесленник а хул. цун «хьехархо - методист» е «вокккагlа вола хьехархо» яха цlи йоллашехьа.

Сона хетачох, материальни даькъе нийса мах бе беза хьехархочун къахьегама.

Аз дийцачох, сона хетаргахьа, кердача закона юкъе дихьачи бакъайьа, кургдар: Городашкарча а юртацикарча а хьехархошта хьалхарча аргlагlа мах боацаш бахерг-болаш квартираш тела, хьехархой алапеш дlахо лакхде.

Хьехархочун балха тlа керттердар да цун балхах юкхера а хьахулар: шу чакхдоаллаш цо уттаеш йола «йнаши», «пхиаши» а йоацаш. фу нах кулаш боагlа цо хьехача берех, мишта цар моральнонравственни, духовни, политически сибат. Массанена а хоаш да тахан школашка деташ дола бераш кхоачара болхлой, хьехархой, лораш, lилманхой, социалистически Даьхен сий лакха лоаттаде дераш болга.

Цхьабакъда, хьехархочун балхаца долаш да ца дувцаш дита йиш йоацаш дола хlамаш, Бере дезадо хlанз а бокъонца гlо дац хьехархочоа школенен. Дукхагlа болча даьшен неанохец оалаш да: «Оаха шуга дlаденнад бераш, царна дешар хьехийта а кхетам бала а. Тхо болх беш да, тха ха яц».

Кlазига моттигаш яц дешорхочо цхьаккха хеттара жоп деннадено а, цунна хlама ца хов а, хьехархочо «кхоъ» оттаеш.

Цудухьа эзанеш эсала йолаш аревоал дешархо школа биъ пен юкъера, цудухьа тlехьагlа цунах эсала болхло, инженер, лор е хьехархо хул. Цу хlамах эррига обществана зе доал.

Сона хетачох цхьанне а бокъо яц дешархочоа цунна ца йоагlа отметка оттае жхаш ниа бе. Цудухьа юкъеяхьа еза укх тайпара пункт: Бокъонца шоай кила езача тайпара знанеш а йолаш бола дешархой боахалба лохагlча классера лаккхерча классе, уттае йоагlаш йола оценкаш а уттаеш. Цу тайпара гlулакх динза даргдац дешархой а цар дай-наной дlабехктокхам лакхбарg. Хlана, аьлча, берашка дешийтара царна кхетам балара—из общественни гlуллакх.

Б. НАШХОЕВА,
Малгобекски района № 18 йолча юкъерча школа хьехархо.

Берригача мехкара студенташ а санна экзаменаши зачеташи дlахуш ба кераpча хана вай республикерча вузашка дешаш бола кагирхой а. Хlаьта педагогически институтан хьалхйолча группаш-та юкъе дукха ба алхха динеш тlехдиеш экзаменаш дlаеннараш. Шоаш дlа мел еннача экзаменех «пхиаш» йыр отличникаш болча педагогикаи методикаи юкъанцарча дешара отделени шоллагlа курса студенташ Кочеткова Вероникас, Кузьмина Ирас, Мовсурова Розас, Магомадова Хlазика.

СУРТА ТlА: пединститута дешара отличникаш Н. Кочеткова, И. Кузьмина, Р. Мовсурова, Хl. Магомадова.

Р. АУШЕВА сурт.

Спортсменах дола дувцараш

Лакхаленга бодача новкъа

— Малагlа я хьона дагалатта эггара хьамсарагlа йола уйла, — хьыттар аз Исраьилага цкъа цунца къамаьл деш. Из велавелар, цул тlехьагlа из уйла сога хьаала мегаргья е яц хьежаш санна, са бlатрашка хьежа по аьлар:

— Олимпийски Ловзараш. чlоагlа безам ба са царна юкъе дакъа лаца.

Из къамаьл Арсамаков Исраьилаца са хинначул тlехьагlа диъ шу даьннад. Москве Олимпиада хилале дар из. Цу хана из юкъеваханзар мехка вlашагlтехача командена — хlетта вуруйтта шу мара даьнналацар цун. Бакъда, цу хана цо даьха толамаш а дар геттара доккхий.

Пхийтта шу даьннача хана «Динамо» яхача общества езача атлетика зале воаллаву Исраьил шиъ жоламагlа кlалтохаргах латара СССР заслуженни тренера А. З. Дзгоева. Опыт йолча специалиста хайра зегlана низ бола из кlаьнк бореш хилва хьина ваьосаналга, цудухьа Дзгоева из вуг еача атлетики РСФСР заслуженни тренер Колзоев Ибрахlим волча. Цига нalерах чуноалача Исраьила духхале кхийттар цу хана массанахьа вуваш хинна Сайдулаев Алам. Дlатlех а ваьнна дlаволача цуна тlехьа а хьежа Дзгоева Исраьилага аьнна: «Кхо шу делалехьа ниттa хилалехь».

Толамаш-м кхо шу дале а хилар. Цкъа шу даьлча Россовета «Динамо» яхача ДСО чемпион а хулаш СССР спорта мастера норма кхоачашъю, хlаьта цхьаькха шу даьлча СССР Кубок яккхара яхьашка эггара толамогlа хул, спорта дунеи халкъашта юкъерча класса мастер хул из. Советски Союза езача атлетика исторе вурийтта шу даьннача зlамсаго эггара хьалха даьхадар цу тайпара доккхий толамаш.

Фу дар из, ва хоаш баьнна аьттув барий-те, е ший тайпара талант яр-те?

Из хаттар делар аз Исраьила эггара гаргагlа волча сатага — Колзоев Ибрахlимага:

— Шеко а йоацаш, lалаьмо говзал еннай цу вlаьнта, бакъда цун керттера талант — къахьегам безам, цой уйлалга кхача гlерташ, лакхара спортивни дисциплина хилар.

Спорте низ бараш, денал дареш толаш хул. Из дика хьахьсихад Арсамакова. цу гlулакха дукха ха а езанзар цунна. 1980 шу чакхдоалаш из вар шозза . СССР Кубок лькхкхар, къаьстта упражнениеш еча Советски Союза кхоазза чемпион. 1981 шера 82,5 килограмма дозал долча спортсменашта . юкъе мехка чемпион а дерригача дунен кагирхошта юкъе чемпион а хул цох.

Цу толамел тlехьагlа езача атлетиках болча дикагlча специалистий уйла цхьетарра хиннай:

— Хlанаирчоа Варданян Юрикагара из дозал долча спортсменех эстафета дlаяца могаргдолаш И. Арсамаков мара вац.

Цу дешаша дунха хlама чулоацар. Массанена дагадоагlа хургда 1980 шера Москве олимпийски помосте Ю. Варданяна дунен рекордаш оттаяр 82,5 килограмма дозал долча спортсменашта юкъе двоеборье 400 килограмм штанга хьалъайййр цо. Цу тайпара толам ханажерахьа кхы цхьаьккхане бокхаргбац, яхаш дуцар. Арсамаковна могаргий-те цунга кхача? — яха хаттар а уттар.

1982 шу. СССР чемпионат. Ю. Варданян кхы дозал долча спортсменашца къовсалуш хул, хьалха из хиннача дозалах яхь дlакхош хул А. Перой. И. Арсамаков.

Хьалхара упражнения — рывок. Зачетни йолча рывокашна цо айю 170 килограмм, из цунна къовсаевначо айначул 2,5 килограмм дукхагlа мара яцар. Из грознеца дета толам беш дацар, цудухьа дунен рекорд оттае кхы тlа а штангана тlаьахийтар зех цо. 179 килограмм дозал дола штанга хьалъайю цо. Цун из аьттув баргба аьнка цхьаьккха тайпа хиннавене а. Цу хана лена езача атлетика исторе вай мехкахочун цlа Ю. Варданяна цlера юкхе ятташ я.

Соахка дунен чемпионате дакъа лацанзар Арсамакова. Дукхача хана кхьанна дакъа лоацаш ца хиннача Ю. Варданяна низаш, торонаш мишта хьеко дагахьа из оттавир чемпионате дакъа лаца. Арсамакова торонех шекбуалалга дацар из, дlахо цун хургйолча коталонех, шоашта юкъе Олимпиадера яр а йолаш, дог тайпа хилар да.

Олимпийски Ловзараш.. Царна юкъе дакъа лацагал хьамсарогlа уйла хургьяц цхьанна а спортсмена. Дукха ха йисаяц Лос-Анжелесе XXIII ялхам Олимпиада Ловзарий цlераш лотаяла. Вай мехкара дикагlбола спортсменаш ба хlана цига дакъа лаца бокъо лакха загахьа яхье баьнна. Дикагlбараш кхоачергбе цига. Хlаьта олимпийски сборни командана юкъегlоргбараш белгалбаргба март бетта город Львове хургйолча СССР чемпионате. Цу чемпионатага Арсамаков Исраьилаца цхьана кийчлуш ба грознецаш Эдельханов lумар. [illegible] Руслан, Дамаев Хьусен, Тахаев Руслан.

Г. ХАМЗАТОВ.

Спорт

АЬТТУВ БАЛАР ЛОВ

Город Ростове чакхьяннай классически хьесане вlалтохаргах латара РСФСР школьникий спартакиада. Цу къовсамашка дакъа лоацаш йолча шийтта командана юкъе бар вай республикера викалаш а. Царех шиъ — Сунженски района спортивни школе кхуаш боагlа спорта мастерала кандидаташ Албаков Аслани Чагиев Беслани. Цу яхьашка белгалбоаа безаш бар РСФСР школьникий финальни яхьашка дакъа лоацаргдераш.

Къаьстта дика толам баьккхар Албаков Аслана, Ростовера. Краснодарера шийца къовсаевна шаккхе а спортсмен эша а веш, пох спартакиада чемпион а финальни яхьашка дакъа лаца бокъо яьккхар а хилар.

Аслана санна аьттув баьннабене а Чагиев а во летавац. Дагестанерча борецал кот а воалаш. Ростоверча спортсмена дlаелар цо котало. 56 килограмм дозал долча борецашта юкъе кхралагlа моттиг лаьккхар цо. Хlаьта, спартакиада дикагlвола доакъашхо а лаьрхlа. техника дика хиларах Сийлен грамота елар Албаков Аслана.

Хlана уж шеккхе а дакъа лоацаш ва город Гоьлке дlайоладеннача финальни яхьашка. Цига а цаo аьттув балар лов.

А. САЛИЕВ.

БЕРАШИ МУЗЫКЕИ

Гlорваьнна хиннача советски педагога В. Сухомлинскийн аьнна: «Музыкаша кхетам балар — из музыкант кхевар дац, эггара хьалха саг кхевар да из». Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен филармоне художественни а кхетам балара а деккараш дукха оагlонаш йолаш да: берашта lомаде деза культура массе а хьесапаш — концертни зале чудаьлча дика оамалаш хиларгара, дерригача дунен искусства эстетически маьхаленаш йовза харга кхачалца. Карарча сезона концертни программашка хьоже зайна бlаргагурьа цунна юкъе Бетховена, Шуберта, Брамса, Листа, кхычар цlераш. Вешта аьлча, концерташка ер дунен искусства шедевраштa юкъе йиза моттиг а лаьна дlаэтта музыка. Из башха-дика музыка я, бакъда, чоалхане, кхетаеш хилча уйлаш йиташ я.

Филармоне балха керттера форма — концертий абонементни система. Цу гlуланхо торо хулийт наьха даим концерташка аха, чоалханерчунгара баьнна чоалханерча музыкага бовла. Хlара коллективо программа шинй тайпара оттйо. Симфонически оркестра дlалоккхача произведенешта цхьа корта бевнаб — «Дунен музыкальни искусстве шедевраш». Цу цикла юкъе я эрсий классика дикагlйола произведенеш, аламлено хьакхеллача музыках дикагlьар — правственноста а гуманноста а лакхара хьесапаш дар. Из яхача кхот цlенагlа, оамалаш кхоаргlа кхуассо.

Берий терхам къаьстта а тlеоаарех я литературно-музыкальни композиция, хlар санна йола концертни форма. Симфонически оркестра из жанр юкъейоаллаь дукха ха яц, цун дика оагlо малагlа я аьлча, музыкальни дешен искусство шоайла барт беш хилар я. Берашa чlоагlа сакъердалуш ладувгl А. Хачатуряна музыка язъяьча М. Ю. Лермонтова «Маскарад» яхача драмага, Т. Хренникова музыка язъяьча В. Шекспира «Доашача бахьана дукха гlаш» яхача комедега, Г. Свиридова музыкальни иллюстрацеш яьча А. С. Пушкина «Дарц» яхача повестага. Цу жанрах йола хьалхара опыт дика лер юташ хилар, цудухьа филармоне укх сезонах берашта лаьрхlа кийчъяй «Литературни произведенеш музыке» яха цикл.

Абонементни система юкъедоагlа струнни квартета концерташ а, цар ларде хул хронологически хьисап а. Из фу яхилга да аьлча, из да бlарчча дешара шера концерташкара концерташка берашта тайп-тайпарча зlамашкара, стилех, тайп-тайпарча халкъий музыка йовзаш хилар. Хlара концерта программа ший тематически достам болаш я. Цунна юкъе я шира музыка, Брамса, Бетховена, Моцарта, Шуберта кхолламах дола дувцараш, «Вай Даьхен музыка» яха тема, шийна юкъе вай республика композиторий произведенеш а йолаш.

Кlирандийнахьа берашта лаьрхlа концерташ хул филармоне зале. Бакъда, дукхагlдола вlашагlкхетараш юкъерча дешара школашка хул. Цу тайпарча школашцарча бувзамаца торо хулийт музыкальни дешар дегlаххуала. Ала деза, тха музыкальни коллективаша массехк шера концерташ телача школашкара бераш музыка кlоаргагlа кхетаеш долга. Шеко яц, филармоне артисташ школе бахкар дика а пайдане а хlама хиларах. Бакъда, цхьаьца хlамаш да укхаза теркалде деза. Дика кургдар бераш а филармоне шоашта лаьрхlача концерташка ухаре. Школера зал — цига массалара, царна довзаш дола хьал да, цига цlагlа санна хул бераш. Дешархой чубоалабу зале, хlетта чакхьаьннача урокаш я цар керта чу. Цига хиннараш дуьц цар шоайла, хlаьта музыканташ гучабаларо керда хlама юкъедахь цар вахара. Кхыча тайпара хул филармоне зале. Цига концерто лаха хьалхе кийчлуча бера уйла алкха цу гlулакха тlаерзаль хул, концерте дахар бlарчча событи а хиле дlаотт. Лоархlаме да залерча хьало лер юташ хилар, цига уйла дикагlа ю, музыка кlоаргагlа кхетаю, дикагlа дег чу юс. Концерте ваха безам хилар из концерт вlаштlехьданкхарга хьежна хул дукхагlа даьхье, из сакъердамегlа хилар йоттlера даьхна бу.

Дикка лоархlам болаш да музыка езайолийташ дола школьни педагога доли а, из ше концерташка ахар а. Хlара классни журнала тlа я классал арахьа бу болх дlаязбу моттиг. Тlаьхха классни кулгалхо хlана водац-те цхьан кlирандийнахьа ший классерча берашца концертага ладувгlа?

Укхаза массехк дош ала деза музыкальни школай хьехархоех а. Уж тхоай пайкъостий хилар гуча дац тхона берашта музыкально-эстетически кхетам лучa даькъе. Цудухьа, музыкальни школашка дешаш болча къонача музыкантий отряд филармонически концерташка ахара дукха тlера яц.

Ал йийна симфонически оркестр а струнни квартет а хиннa lац берашта юкъе музыкаца кхетамбалара болх дlаьхораш, хул оагlа, из болх бу концертно-лекторийни бригадаша, Е. Петрушинас кулгалдеча берий группа.

Сай къамаьл чакхдоалаш Д. Шостаковича дешаш долладе безам ба са: «Музыка езаш а йовзаш а хьахилац нах... Музыка езалларе эггара хьалха цуга ладувгlа деза».

Л. БАГДАСАРЬЯН,
Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен филармоне музыковед.

Районни семинар

Гудермески пионерий городской Цlен болхлоша Исти-Су яхача юрта укх деношка чакхъаьнкхар кхетама балха организаторийи бокхагlа болча пионервожатейи районни семинар.

Семинаре дакъа лоацаш хиннараша дийцар пионерий символикий атрибутикий ловзlамах, гойтар цlерех мишта пайда нийсь беза.

Туристий республикански станце директора заместителa В. В. Абушанова педагогашта йоалийтар туристско-краеведчески болх лелабара методика. шитта дийцар цо дlадахача шера декабрь бетта хиннача къонача туристий Берригсоюзни слетахи «Са мохк — СССР» яхача Котaлон 40 шу дизара хетаьача экспедице кердача этапахи.

Городской пионерий Цlен болхлоша докладаш йир пионерашца беча идейно-политически балха формехи методехи лаьцa.

М. ТУТАЕВА.

Керда продукци

Соахка тха заводе хьаьяр берашта лаьрхlа йолча турникий шуьшаш, балнаш хьаеллача сувенирий хьисапе йолча открываlкайи эггара хьалхара парти. Роскультторга яхачох уж нахa дика дlаоцаш а хоатташ а хилар. Цунца дувзадениа ца продукци арахецар юкъедовладьд заводе укх шера.

Бахача наха эшаш дола товареш дукхагlа арахецар дуъьа заводе хьалъе йолалай специализированни участок, из хьалъаь яьлча наха эша товареш арахецар кхы а дикагlа тоалургда.

А. ХУТИНАЕВ.
«Нефтехимзапчасть» завода керттера инженер.

КИД-а итт шу дизад

Машара Советски комитета хьожаь Сийлен грамота № 37 йолча Старопромысловски района юкъерча школа дlалуш сона дагадере марара дешаре шу дlадоладенна дукха ха еце а дешархошa дуина дика гlуламхаш даь хилар. Цар чакхъаьккхай «Венсермос» яха Никарагуа революционни республика хьаллоацаш йола операци, тиша кахьат гулдарах дейна, солидарноста ярмарке гулдаь ахча никарагуанцашта лаьрхlа «Пионерская правда» яхача газета цlерагlа дlадахьийтад.

Хьоашалгlа баха хиннаб Къулбаседа-Хlирийчен Даурикау яхача юртарча юкъерча школа дешархой болча, шоаш болча тlаййаб Грознерча СПТУ-3 деша багlа даттагlий - хьоциан. Хlаьта соахка цар машара Фонде дlадахийта ахча 1600 сом да. Къаьстта а доккха дакъа юкъехьу цу балха КИД-а а президента Таусултанова Ларисас, активисташа Картоев Майрбека, Парагульгова Любас, Кадиров Мурата, Николенко Аллас, кхычар.

Дукхаеза берашта шоай КИД. хlетта итт шу дизад эггара хьалха цо ший болх дlаболабича дена.

И. НИКОЛАЕНКО.

САЛОlАЧА ДЕНОШКА

28 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 8.00. «Унахцlенов группа» занятеш. 10.00. Болх беш я ловзаш йола автоматаш. 10.00. Кинодезарий клуб. 19.00. Болх беш я «Вlашагlкхетар» яха дискоклуб.

Химиков культура Дворец. 14.00. «Прометей» яха кагирхой тоаба. «Дошоча кулгий сийле хийла!» яха киносайре. 17.00. «Советски композиторий иллеш» яха эстрадни ансамбля концерт. 17.30. «Тха кlира» яха радиожурнал. 19.00. Эстрадни иллейн мукъамийн сайре.

Красный молот завода культура Цlа. 14.00. «Машиначаьхой музей» «Блокадный Ленинград» яха сбор. 11.00. «Ленина цlи хlаране дег чу я» яха пионерски сбор.

Просветбата культура Цlа. 12.00. Къоначa дезала цlей. Дото юбилей. 17.30. Болх беш я lалама доттегlий «Хьаст» яха киноклуб. 18.00. Болх беш я «30 шерал тlехбаьнараш» яха клуб.

29 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 10.00. Болх беш я ловзаш йола автоматаш. 11.00. «Фьалгийн приключенейи» киноклуб. 12.00. Харжархошта лаьрхlа дола художественни самодеятельноста концерт. 19.00. Болх беш я «Вlашагlкхетар» яха дискоклуб.

Химиков культура Дворец. 10.30. «Сайлот Гайдару» яха утренник. 11.00. «Мальчиша мехка ниiкъ бар» яха ловзар. 14.00 Баскетболах йола спортивни яхьаш. 18.00. «Даймехка гlолла» яха кинообозрени. 19.00. Эстрадни иллейн мукъамийн сайре.

«Красный молот» завода культура Цlа. 14.00 Болх беш я «Чебурашка» яха дискоклуб. 17.30. «Аленсташ тlагlерт» яха кинолектори.

ФЕ ХИЛА

Январь бетта вай республике кlаьда, екъа ха латтаро гlо даьд наькташка ши чарх йола транспортни средстваш — мотоциклаш дукхагlа лела ялара. Из чlоагlа аьттув бола транспорт лелае ца ховчунга хилча кхераме оатхал я, хlана аьлча, наькъашка хулача хатараштa юкъе нийсбеннача мотоциклий водителашеи пассажирашеи хулаш йола човнаш сов нийрча я. Къаьстта унзаре хул уж човнаш, нагахьа санна мотоциклий водителашеи пассажирашеи мотошлемаш лелаеш ца хилча.

Коатар - Юрта ваха Ш. У. Оев паччахьалкхен номераш йоацача М-63 яхача мотоциклаца Ачхой - Мартановски района Валерик яхача юрта юкъе гlолла хьавоагlаш шурий заводе юкхе хьалха йоаллача легковой машина тlаккхийттаь. Циттача мотоциклана тlера дlа а водаш, автомашинах корта а кхийтта чlоагlа лозаваьв. Из чов ергъяшар водителa, нагахьа санна цунна мотошлем тlатуллаш хиннязаре.

Урус - Мартановски районе lуйрийна Шалажи яхача юрта гlолла хьавоагlаш, дуккъа боагlача «Жигули» яхача автомашина тlаккхийттав мотоцикла тlа вагlаш хинна М. Х. Хамзатов — моттигерча лесхоза болхло. Цига корта боат тlабаьб цун.

Наьха шоай доалахьарча автотранспортни средствашта паччахьалкхен технически хьажар чакхдаккха деза ха хьатlаттай. Укх шера 15 январе дlадоладенна из 30-ча июне кхаччалца хургдолаш да. Транспортни средствашa технически малагlча хьала тlа я хьожача хана хьадехараш укх тайпара да: лаьрххlа хьаяйна вагонаш тормозной систенaга, рулевой управленега, чархашкен шинашкех, сердало телача приборашкен сердадок сигнализацеген, лочкъоаь дlа ца йийтта отчальча устройстваген никъ шьрагlа бlаргагулга lалацдеш йолча устройстваген, и. кх. дl.

Вlаштlехьа лоархl тlахьежача куцалахьа йола наькъагlа лелара правилаша, арахийцача заводий инструкцеша дlадехараш ма яххара технически хьала тlа йола водитель вагlача моттигера дlахьежача бlаргашта дукъала еш йола, е машина чу багlарий бlарг тувлайболийташ йола совнагlа хьатlаехка хlамаш йоацаш йола транспортни средстваш.

Дlадахача кlирагlа (16 январера 27 январе кхаччалца) 20 автомашина Нохч-Гlалгlай республика наькъашка 27 сахьте човнаш а ей.

НГlАССР МВД ГАИ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

28 ЯНВАРЬ
II ПРОГРАММА

18.00 — «Патриот» (нохчий меттала).

18.35—Х. Мурадилова цlерагlча Нохч-Гlалгlай Пачхьалкхен драматически театра спектакль (нохчий меттала).

19.35 — «Нохч-Гlалгlайчен кlира».

20.05 — «Вийса даьчьаца кийла шун, бераш!».

30 ЯНВАРЬ
II ПРОГРАММА

17.45 — «Хургбола хьунмьаш белгалбаккхар — дворкlана гlуламих». Специалиста хьехамаш.

18.00 — «Просите дlахаде лов сона...» (нохчий меттала).

18.10 — Документальни фильм.

18.20 — «Нохч-Гlалгlайчен ди».

18.40 — «Хlаранех тийша ца».

19.00 — «Кертамунъьача дунен» тlехьаштара оагlув» (нохчий меттала).

19.30 — Концерт.

РАДИО

28 ЯНВАРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

6.50 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).

6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.

8.23 — «Сердало» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (гlалгlай меттала).

8.35 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).

10.15 — «Халкъа тlехьонах болх беш ба» (нохчий меттала).

10.35 — Реклама (эрсий меттала).

11.00 — «Къона, Даьхе, салтечун догl» (эрсий меттала).

11.30 — Сийлакхьа коталона 40 шу дизарга! «Пулковски меридиане гlолла». Очерк (эрсий меттала).

12.40 — «Къоначар оазаш» (нохчий меттала).

13.00 — Реклама (эрсий меттала).

15.15 — «ХХ-ча бlаьшерен ритмаш» яхача циклера передача (эрсий меттала).

16.00 — «Кавказа lуйренаш» яха радиожурнал (эрсий меттала).

17.15 — «Музыкальни почта» яха концерт (гlалгlай меттала).

УКВ

17.00 — А. Покровский. «Бага, бага кьо, са сагlьа» яха литературно - музыкальни композици.

17.30 — А.-Г. Гойгова «Серго» яхача дувцара инсценировка.

18.50 — Нохч-Гlалгlай музыка концерт.

29 ЯНВАРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.

7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

7.33 — Передачай программа (нохчий меттала).

7.35 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).

8.35 — «Шоана хоза хета эшарш» (эрсий меттала).

11.30 — КПСС ЦК декабрьски (1983 шера) Пленума решенеш — вахаре! «Бригадо гаргало яь» (эрсий меттала).

11.35 — Кlирандийна музыкальни передача (эрсий меттала).

16.00 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).

16.20 — «Къона тlехье» (нохчий меттала).

18.00 — «Ашаращца деттагlал дечнарча» яха концерт (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Дорогие Запорожцы». Радиопостановка. Автор: Прокурин.

18.30 — Лирически илла концерт.

30 ЯНВАРЬ

6.40 — «Вокъдамаш мертамукъаленаши». Беседа (гlалгlай меттала).

6.50 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).

8.15 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.16 — Передачай программа (гlалгlай меттала).

8.21 — «Аэропорт: гlишлонаш гlуламашки пройлешашки» (эрсий меттала).

8.31 — «Метрологаш ба дикалла ха тlа меттаи» (эрсий меттала).

8.40 — Музыка (нохчий меттала).

9.15 — «Хьинаре къахьега дага болаш» (гlалгlай меттала).

9.20 — lуйранара концерт (нохчий меттала).

10.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).

10.01 — Микрофона хьалха я Нохч-Гlалгlай радион телевидени инструментальни ансамбля солисташ (эрсий меттала).

16.40 — «Лай тlара ulе дизале». Ш. Окуева романа оагlонаш (нохчий меттала).

16.55 — Реклама (эрсий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.15 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).

18.30 — Реклама (эрсий меттала).

18.40 — «Кагирхой» яха радиовыпуск (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Никъ дика хийла». Музыкально - литературни композици.

17.45 — Эрсий тешаьк йола вариацеш.

18.00 — А. Цlарабуланова иллеш.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхам секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта бахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехатий — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей. ерей, шоаттей деношка

СФ05030. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 364.